

Hagvísar Seðlabanka Íslands

Yfirlit um þróun efnahagsmála

Seðlabanki Íslands

Mái 2003

Yfirlit efnahagsmála

Vísitala neysluverðs lækkaði í maí

Vísitala neysluverðs í maí lækkaði um 0,18% frá fyrri mánuði. Lækkun vísitölunnar samsvaraði u.þ.b. áhrifum lækkunar bensín- og olíuverðs um 5,6%, en mat- og drykkjarvara lækkaði einnig í verði. Á móti hafði hækkun húsnæðiskostnaðar veruleg áhrif til hækkunar, eins og undanfarna mánuði. Kjarnavísitala 1, sem undanskilur bensín, búvöru, grænmeti og ávexti, hækkaði um 0,16%, en kjarnavísitala 2, sem einnig undanskilur opinbera þjónustu, hækkaði um 0,08%.

Tólf mánaða verðbólga minnkaði aðeins í maí, í 2,2%. Kjarnavísitala 1 sýnir aðeins meiri verðbólgu, eða 2,6%, enda hefur verð búvöru og grænmetis lækkað undanfarið ár, en kjarnavísitala 2 sem undanskilur opinbera þjónustu hækkaði um 2,2%.

Eins og undanfarna mánuði hækkaði húsnæðisliður vísitölunnar verulega, eða um 0,6%. Átti hækkunin rót sína að rekja til hækkunar bæði markaðsverðs húsnæðis og húsaleigu. Húsnæðisliðurinn hefur hækkað um 9,1% undanfarna tólf mánuði og skýrir 1,3% af hækkun vísitölunnar.

Auk húsnæðisliðarins hefur aðeins verð opinberrar þjónustu hækkað umtalsvert umfram verðbólgu markmið Seðlabankans. Verð opinberrar þjónustu hafði í maíbyrjun hækkað um 6,7% á einu ári og skýrir ½% af hækkun vísitölunnar á tímabilinu. Þessa hækkun má rekja til hliðrunaráhrifa vegna þess að opinberum gjaldskrárhækkunum var frestað fyrri hluta árs 2002, eða þær í sumum tilvikum afturkallaðar.

Að áhrifum verðhækkunar húsnæðis og opinberrar þjónustu frátöldum hefur neysluverð hækkað minna en ½% undanfarna tólf mánuði. Vöruverð hefur lækkað um 1,3% að meðaltali, en þjónusta einkaaðila hækkað um 2,7%.

Vöxtur í útflutningi á fyrsta fjórðungi ársins en verð lækkaði

Vöruútflutningur á fyrsta fjórðungi ársins jókst um 7-8% að magni frá fyrra ári, eftir nokkra

lægð um áramótin. Verðmæti útflutningsins í krónum dróst eigi að síður verulega saman, eða um tæplega 7%, sökum nokkuð lægra verðs sjávarafurða í erlendum gjaldmiðlum og u.þ.b. 10% verðlækkunar erlendra gjaldmiðla gagnvart krónunni.

Innflutningur neysluvöru jókst hröðum skrefum

Ef horft er fram hjá innflutningi flugvélar fyrir tæpa 6 ma.kr. í mars í fyrra var innflutningur á fyrsta fjórðungi ársins 11% meiri á föstu gengi en fyrir ári. Í apríl var samkvæmt fyrstu vísbendingum einnig nokkur vöxtur. Magnvöxtur á fyrsta fjórðungi ársins er áætlaður töluvert minni, eða u.þ.b. 6%, sem rekja má til dýrari ökutækja, og verðhækkunar bensíns og lyfja. Innflutningur varanlegrar neysluvöru jókst verulega. Innflutningur neysluvöru var u.þ.b. fimmtungi meiri að magni en fyrir ári, þar af var bifreiðainnflutningur u.þ.b. ¾ meiri og innflutningur annarrar varanlegrar neysluvöru u.þ.b. þriðjungi meiri. Einnig jókst innflutningur eldsneytis mikið, sem endurspeglar að hluta verðhækkun olíu.

Lítills háttar halli á vöruviðskiptum í mars

Mikill afgangur var á vöruviðskiptum við útlönd fyrstu tvo mánuði ársins, en 0,6 ma.kr. halli í mars. Fyrstu þrjá mánuðina var afgangurinn 6,6 ma.kr., samanborið við 4,8 ma.kr. í fyrra, reiknað á meðalgengi janúar-mars 2003. Ef frá er talinn innflutningur skipa og flugvéla minnkaði afgangurinn hins vegar um tæplega 3 ma.kr.

Dræmur hagvöxtur í helstu viðskiptalöndum það sem af er árinu

Hagvöxtur á fyrsta fjórðungi ársins var heldur dræmur víðast hvar. Hagvöxtur í Bandaríkjunum mældist 1,6% á ársvarða. Hagvexti í Bandaríkjunum var áfram haldið uppi af einkaneyslu og fjárfestingu í íbúðarhúsnæði, þótt einnig hafi hægt á vexti einkaneyslu. Ef ekki hefði komið til snarpur samdráttur innflutnings, sem dróst meira

saman en útflutningur og hafði því jákvæð áhrif á hagvöxt, hefði hagvöxturinn aðeins numið 0,7%. Fjárfesting atvinnuvega dróst saman, en útgjöld ríkissjóðs jukust nokkuð. Þess ber að geta að yfirvofandi stríð í Írak hægði sennilega á hjólum atvinnulífsins á fyrsta fjórðungi ársins. Nýleg gögn benda hins vegar til þess að vinnu- markaðurinn haldi áfram að dragast saman, sama er að segja um iðnaðarframleiðslu, en smásala og pantanir á varanlegum vörum hafa heldur tekið við sér.

Á evrusvæðinu var enginn hagvöxtur á fyrsta fjórðungi ársins. Einna slakastur var hagvöxturinn líklega í Þýskalandi, en þar dróst landsframleiðslan saman um 0,2% á árs kvarða. Innlend eftirspurn jókst aðeins lítillega og nettóframlag utanríkisviðskipta var neikvætt sökum aukins innflutnings. Efnahagsástand í Þýskalandi hefur versnað verulega frá ársbyrjun og tölur frá apríl-mánuði eru ekki uppörvandi. Svipaður samdráttur landsframleiðslu mældist í Hollandi, en í Frakklandi jókst landsframleiðslan um 0,3%. Í Bretlandi jókst landsframleiðslan um aðeins 0,2% á fyrsta fjórðungi ársins, en hefur ekki vaxið hæggar í tvö ár. Í Japan mældist enginn hagvöxtur á fyrsta fjórðungi ársins, skv. bráðabirgðatölum.

Bandaríkjadalur fellur áfram og gengi evru nálgast stofngengi

Sl. mánuð hefur gengi Bandaríkjadals haldið áfram að falla gagnvart evru og öðrum gjald-

miðlum. Frá áramótum hefur dalurinn fallið u.þ.b. 10% gagnvart evru, meira gagnvart Kanadadal, en aðeins lítillega gagnvart japönsku jeni. Jákvæður vaxtamunur evrunni í hag og viðskiptahalli Bandaríkjanna vega að dalnum, þrátt fyrir slakan hagvöxt á evrusvæðinu. Þessar gengisbreytingar skýra að hluta framangreindan mun á hagvexti í Bandaríkjunum og evrusvæðinu. Um miðjan mánuðinn var gengi evrunnar komið innan seilingar frá stofngengi hennar þegar gjaldmiðlinum var hleypt af stokkunum í ársbyrjun 1999.

Annað innlent

- Árstíðarleiddrétt atvinnuleysi jókst í apríl í 3,4% (mynd 29).
- Afturkippur kom í innheimtu virðisaukaskatts í apríl (mynd 38).
- Í apríllök voru eftirstöðvar aflaheimilda yfirstandandi fiskveiðiárs 18% meiri en fyrir ári.
- Verð langtímakvóta hefur hækkað um 22% sl. 12 mánuði og leigukvóta um 10% (mynd 44).
- Útlánavöxtur innlánsstofnana virðist vera að taka við sér á ný eftir að hafa náð botni í janúar sl. (mynd 46).
- Lausum störfum á vinnumiðlunum fjölgaði verulega í apríl miðað við fyrra ár (mynd 30).

Í Hagvísunum er notast við talnagögn sem tiltæk voru 20. maí 2003.

Yfirlitstafla Hagvísu

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar ¹	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Breyting (%)			Áhrif á VNV (%)	12 mán. br. fyrir ári (%)
			frá fyrri mánuði	yfir 6 mánuði ²	yfir 12 mánuði		
Visitala neysluverðs (VNV) (maí 1988=100).....	maí '03	226,6	-0,2	2,6	2,2	.	5,9
Kjarnavísitala 1 (VNV án búvöru, grænmetis, ávaxta og bensins)	maí '03	128,3	0,2	3,5	2,6	2,3	7,5
Kjarnavísitala 2 (kjarnavísitala 1 án opinberrar þjónustu).....	maí '03	128,9	0,1	3,0	2,2	1,9	7,8
Innlendar vörur án búvöru og grænmetis	maí '03	126,8	-0,9	-0,8	-0,3	0,0	8,2
Búvörur og grænmeti.....	maí '03	116,8	0,2	-2,2	-1,8	-0,1	0,3
Innfluttar vörur án áfengis og tóbaks	maí '03	109,6	-0,7	-1,4	-1,4	-0,5	4,8
- mat- og drykkjarvörur.....	maí '03	121,6	-1,4	-4,3	-6,5	-0,2	9,6
- nýr bíll og varahlutir.....	maí '03	114,9	0,3	1,9	1,2	0,1	7,5
- bensín.....	maí '03	120,0	-5,7	-6,0	2,5	0,1	-12,1
- innfluttar vörur aðrar.....	maí '03	101,9	0,1	-1,0	-2,4	-0,4	7,1
Húsnæði.....	maí '03	164,8	0,7	11,9	9,1	1,5	4,7
Opinber þjónusta.....	maí '03	126,7	0,1	7,7	6,6	0,5	5,4
Önnur þjónusta.....	maí '03	136,1	0,1	1,3	2,7	0,6	8,9
Dagvara.....	maí '03	122,0	-0,7	-2,6	-2,9	-0,5	.
Innflutningsgengisvísitala (31. des. 1994=100).....	30. apr. '03	101,5	-0,5	-15,3	-8,9	.	-1,6

	Nýjasta tímabil	Vænt 12 mán. verðbólga	Breyt. frá síðustu könnun.	Vænt 12 m. verðbólga fyrir ári	Vænt verðbólga á ársvarða á næstu 2 ár	Vænt verðbólga á næstu 3 ár	Hugmynd um verðb. sl. 12 mán.
Verðbólguvæntingar m.v. verðbólguálag vaxta ³	19. maí '03	.	.	.	1,5	1,9	.
Verðbólguvæntingar fyrirtækja.....	feb. '03	2,1	0,5	.	2,4	.	.
Verðbólguvæntingar almennings.....	apríl '03	3,7	0,1	6,0	.	.	3,0

1. Grunntímabil vísitalna: Visitala neysluverðs: maí 1988; aðrar verðvísitölur undirflokkanna: mars 1997=100. 2. Umreiknað til ársþaða. 3. Reiknað verðbólguálag til 1, 2 og 3 ára miðað við mismun ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskirteina með sama líftíma.

II Framleiðsla og eftirspurn	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Landsframleiðsla (ma.kr.).....	4. ársfj. '02	196,6	202,3	.	-3,0	774,4	-0,6
Þjóðarútgjöld (ma.kr.).....	4. ársfj. '02	195,6	193,0	.	0,2	760,6	-2,6
Einkaneysla (ma.kr.).....	4. ársfj. '02	109,4	108,2	.	1,3	419,5	-1,2
Samneysla (ma.kr.).....	4. ársfj. '02	51,1	46,6	.	4,7	194,7	3,1
Fjármunamyndun (ma.kr.).....	4. ársfj. '02	34,9	38,2	.	-8,5	146,5	-13,0
Útflutningur (ma.kr.).....	4. ársfj. '02	72,1	82,7	.	-2,6	307,3	2,9
Innflutningur (ma.kr.).....	4. ársfj. '02	-71,1	-73,5	.	6,8	-293,5	-2,4
Velta skv. virðisaukaskýrslum (ma.kr.).....	nóv.-des. '02	224,8	231,4	-1,7	-2,8	1.293,3	0,0
Dagvöruvelta (ma.kr.).....	apríl '03	110,7	99,4	5,2	11,4	103,0	3,5
Greiðslukortavelta (ma.kr.) ¹	apríl '03	40,6	38,7	3,4	5,6	157,4	7,5
Velta skráðra fyrirtækja (ma.kr.).....	jan.-des. '02	362,4	330,5	.	.	362,4	9,7
Sementssala (þús. tonn).....	apríl '03	9,5	7,6	13,1	25,0	31,0	21,1
Nýskráning bifreiða (stk.).....	apríl '03	940	638	13,5	47,3	3.320	54,3

Skýring: Allar breytingar fjárhæða á milli tímabila eru raunbreytingar. 1. Breytingar eru reiknaðar út frá árstíðarleiðréttum tölum.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Verðlag sjávarafurða í erlendum gjaldmiðli (jan. 1999 = 100)	mars '03	99,0	103,1	-1,5	-4,3	100,4	-3,6
Verðlag áls á heimsmarkaði (\$/tonn).....	maí '03	1.405	1.344	5,5	4,5	1.386	2,6
Verð olíu á heimsmarkaði ((\$/fat).....	maí '03	27,4	25,4	8,9	7,8	29,3	17,9
Botnfiskafli (þús. tonn).....	apríl '03	46,6	50,7	-17,8	8,2	167,6	-3,4
Úppsíjavarafli (þús. tonn).....	apríl '03	21,5	14,8	-83,0	-45,0	628,1	-44,1
Vöruútflutningur (ma.kr.) ¹	mars '03	16,7	18,1	0,8	2,3	49,4	3,3
- sjávarafurðir (ma.kr.) ¹	mars '03	11,2	12,4	16,9	0,6	29,6	0,4
- ál (ma.kr.) ¹	mars '03	2,9	3,1	-16,0	5,2	9,9	8,9
- aðrar iðnaðarvörur (ma.kr.) ¹	mars '03	1,9	2,2	-29,0	-2,3	7,6	6,7
Vöruinnflutningur (ma.kr.) ¹	mars '03	17,3	20,8	23,1	-7,8	42,8	-0,4
Vöruskiptajöfnuður (ma.kr.) ¹	mars '03	-0,6	-2,7	.	.	6,6	.
Útflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹	4. ársfj. '02	23,5	24,7	-27,2	4,8	103,9	-2,9
Innflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹	4. ársfj. '02	24,6	24,1	-12,0	-2,0	102,8	-1,9
Raugengi m.v. verðlag (1980=100).....	1. ársfj. '03	95,2	84,3	5,8	13,0	95,2	13,0

1. Breytingar á vöru- og þjónustuviðskiptum við útlönd eru á föstu gengi.

IV Vinnumarkaður og tekjur	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting ¹ frá		Frá ársbyrjun ²	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá fyrri ári (%)
Fjöldi atvinnulausra.....	apríl '03	5.509	3.692	-136	1.817	5.530	55,3
Hlutfall atvinnulausra, árstíðarleiðrétt (% af mannafla).....	apríl '03	3,4	2,2	0,1	1,1	3,2	1,1
Atvinnuleysi skv. vinnumarkaðskönnun (% af mannafla).....	apríl '03	3,9	3,2	0,7	0,7	.	.
Vinnumagn (klst. á viku) (vinnumarkaðskönnun Hagstofu)....	nóv. '02	.	.	1,1	-1,7	.	.
Laus störf á vinnumiðlumum.....	apríl '03	448	255	51	76	262	26,4
Útgáfa nýrra atvinnuleyfa.....	apríl '03	57	94	30	-39	185	-51,3
Útgáfa atvinnuleyfa alls.....	apríl '03	220	284	23	-23	781	-34,5
Launavísitala (des. 1988=100).....	mars '03	237,8	225,0	0,1	5,7	237,4	5,6
Kaupmáttur launa m.v. launavísitölu (1990=100).....	mars '03	131,0	126,7	-0,9	3,4	131,7	3,8

1. Breytingar á fjölda atvinnulausra sýna fjölgun/fækkun; breytingar á hlutfalli atvinnulausra sýna hækkun/lækkun (einingin prósent); allar breytingar vísitalna og breytingar á útgáfu atvinnuleyfa og fjölda lausra starfa eru hlutfallslegar (%); breytingar í aftasta dálki eru hlutfallslegar (%). 2. Meðalfjöldi atvinnuleysisdaga í mánuði, meðaltal atvinnuleysisshlutfalls en uppsafnaður fjöldi atvinnuleyfa.

V Opinber fjármál	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Tekjuafgangur ríkissjóðs (ma.kr.).....	apríl '03	1,9	-0,7	-	-	7,5	-
Tekjuafgangur ríkissjóðs, hlutfall af tekjum (%).....	apríl '03	8,3	-3,7	-	-	8,3	-
Hrein lánsfjárbörf (ma.kr.).....	apríl '03	-3,1	0,6	-	-	-12,4	-
Hrein lánsfjárbörf (% af tekjum).....	apríl '03	-13,6	3,1	-	-	-13,6	-
Tekjur ríkissjóðs (ma.kr.).....	apríl '03	22,8	19,3	-4,6	18,1	91,2	18,1
- af virðisaukaskatti (ma.kr.).....	apríl '03	6,2	5,8	-0,7	7,7	24,8	7,7
- af staðgreiddum tekjuskatti & tryggingargj. (ma.kr.).....	apríl '03	6,5	6,2	-0,1	4,8	25,9	4,8
- af innflutningi og áfengi (ma.kr.).....	apríl '03	1,3	1,1	-1,1	11,3	5,1	11,3
Útgjöld ríkissjóðs (ma.kr.).....	apríl '03	20,9	20,0	-4,2	4,4	83,7	4,4

Skýring: Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 mánaða meðaltöl, fram til þess mánaðar sem tilgreindur er.

VI Eignamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðaltal	Breyt. frá f. ári (%)
Úrvals vísitala, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100).....	apríl '03	1.416,3	1.310,9	1,7	8,0	1.378,3	8,2
Heildarvísitala aðallista, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100)....	apríl '03	1.482,6	1.335,8	1,3	11,0	1.451,2	12,5
Velta, mánaðarleg (ma.kr.).....	apríl '03	23,7	22,3	-53,3	6,1	140,4	34,6
Íbúðaverð á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100).....	mars '03	177,9	161,4	1,5	10,2	175,1	8,7
Rauverð íbúða á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100).....	mars '03	137,8	127,2	1,1	8,4	136,1	6,8
Aflahlutdeild (kr./kg.).....	apríl '03	1.250	840	0,0	48,8	1.225	57,6

VII Fjármálamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðaltal	Breyt. frá fyrri ári (%)
Útlán innlánsstofnana til innlendra aðila (ma.kr.).....	31. mars '03	707,8	689,1	1,6	2,7	-	-
að frádregnum ættl. gengis- og vísitöluhrifum (vísitala)	31. mars '03	167,8	156,3	1,8	7,3	-	-
að raungildi (jan. 1999=100).....	31. mars '03	128,2	127,7	1,5	0,4	-	-
Útlán lánaðarfisins (ma.kr.).....	31. des. '02	1.985,0	1.918,3	0,5	3,5	-	-
M3 (ma.kr.).....	31. mars '03	407,5	361,4	3,6	12,8	-	-
Stýrivextir Seðlabankans (%).....	16. maí '03	5,3	9,3	0,0	-4,0	5,4	-4,4
Peningamarkaðsvextir, 3ja mán (%) ¹	16. maí '03	5,3	10,2	0,0	-4,9	5,6	-5,9
Ríkisvxlavextir, 3ja mán (%) ¹	16. maí '03	4,5	9,2	-0,3	-4,7	5,2	-3,1
Skammtímaraunvextir 3 mán. ríkisvixla m.v. verðb.álag (%) ¹	16. maí '03	2,6	6,7	0,0	-4,1	2,7	-4,1
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (4 ár, RIKB 07 0209) (%) ¹	16. maí '03	7,0	8,3	-0,1	-1,4	7,1	-1,5
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (10 ár, RIKB 13 0517) (%) ¹	16. maí '03	8,0	.	0,0	.	7,8	.
Ávöxtunarkrafa húsbrefta til 25 ára (IBH 26 0315) (%) ¹	16. maí '03	4,9	5,8	0,0	-0,9	5,0	-0,7
Ávöxtunarkrafa húsbrefta til 40 ára (IBH 41 0315) (%) ¹	16. maí '03	4,8	5,5	-0,1	-0,8	4,9	-0,5
Ávöxtunarkrafa spariskírteina til 5 ára (RIKS 05 0410) (%) ¹ ..	16. maí '03	4,2	5,7	-0,1	-1,5	4,3	-1,3
Ávöxtunarkrafa spariskírteina til 15 ára (RIKS 15 1001) (%) ¹	16. maí '03	4,6	5,3	-0,2	-0,7	4,8	-0,3
Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ¹ ...	16. maí '03	12,0	16,5	0,0	-4,5	12,2	-4,9
Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ¹	16. maí '03	9,2	10,2	0,0	-1,0	9,3	-0,9
Gengisvísitala krónunnar (31. des. 1991=100) ¹	16. maí '03	119,1	129,7	-1,9	-8,2	121,7	-10,8

1. Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 vikna meðaltöl, til þess dags sem tilgreindur er.

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar

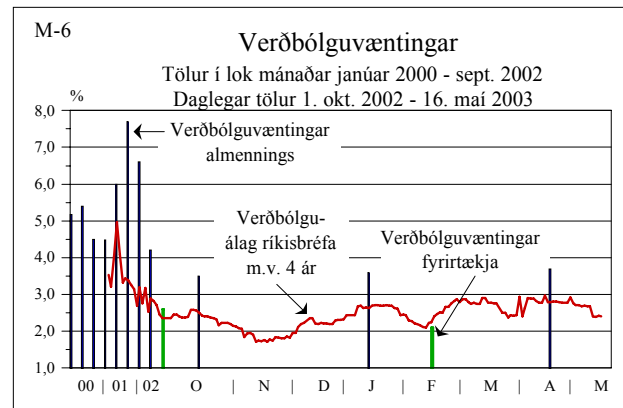
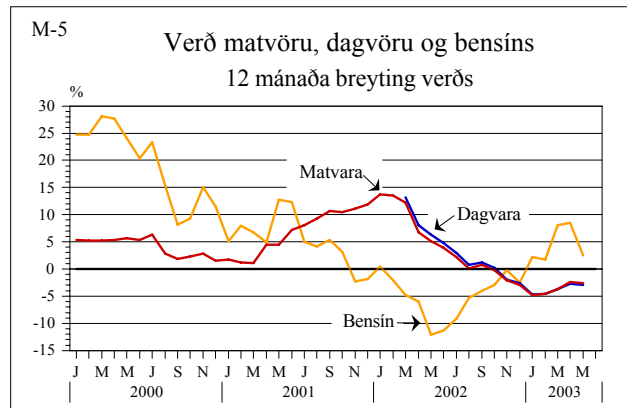
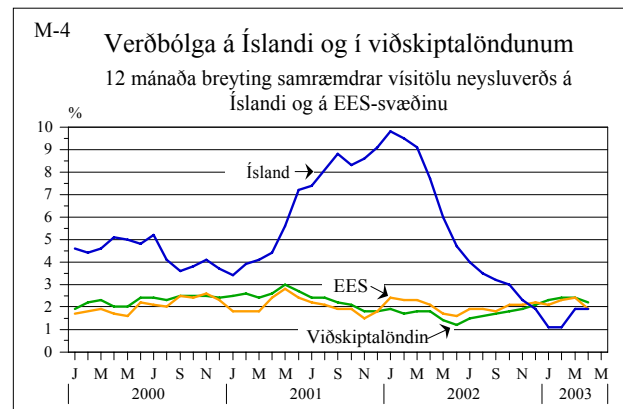
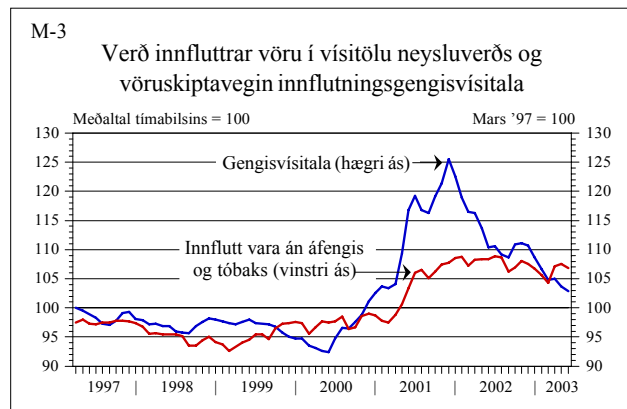
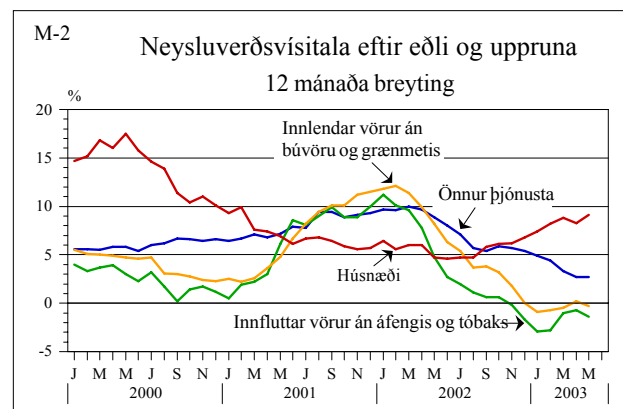
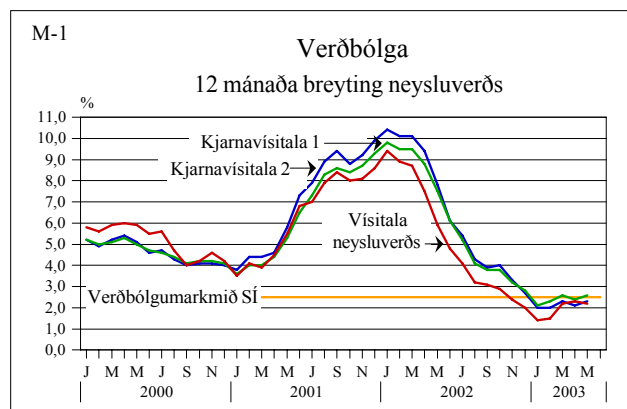
Vísitala neysluverðs lækkaði í maí um 0,18%. Án húsnæðis lækkaði hún um 0,3%. Sérfræðingar greiningardeilda gerðu að meðaltali ráð fyrir 0,1% lækkun á milli mánaða. Yfir tólf mánuði hækkaði vísitalan um 2,2% og án húsnæðiskostnaðar um 0,9%. Kjarnavísitölurnar hækkuðu hins vegar um 0,16% og 0,08% milli mánaða og tólf mánaða hækkun þeirra var 2,6% og 2,2%.

Verð á bensíni og olíum lækkaði um 5,6%, sem hafði áhrif til lækunar vísitölunnar um 0,22%. Undanfarna tólf mánuði hefur verð á bensíni og olíum hækkað um 2,5%. Markaðsverð á húsnæði hækkaði um 0,6% milli mánaða

og um 10,7% á tólf mánuðum. Verð á mat- og drykkjavöru lækkaði um 0,6% milli mánaða og hefur lækkað um 2,6% á tólf mánuðum.

Hækun vísitölunnar undanfarna tólf mánuði stafaði eingöngu af verðhækkun húsnæðis og þjónustu, en vöruverð hefur lækkað frá aprilmánuði 2002.

Verðbólguálag ríkisskuldabréfa hefur lækkað undanfarnin mánuð, sérstaklega á bréfum með styttri líftíma. Þann 19. maí var 1,5% verðbólguálag til tveggja ára, 2,3% til fjögurra ára og 3,1% til sex ára.

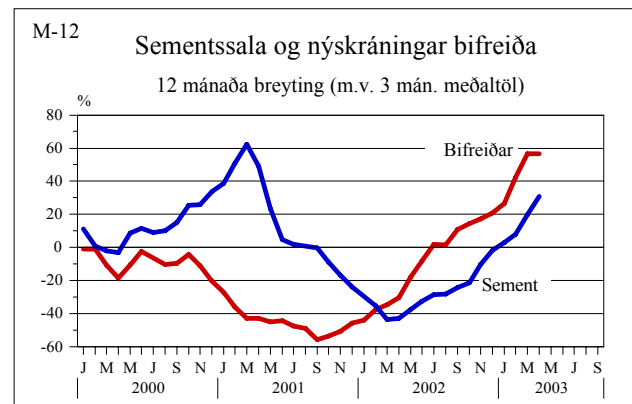
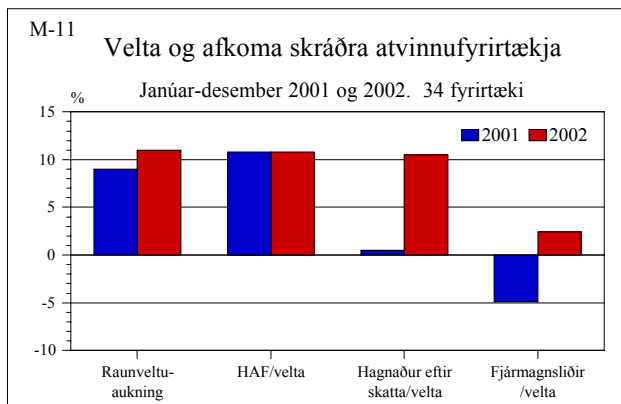
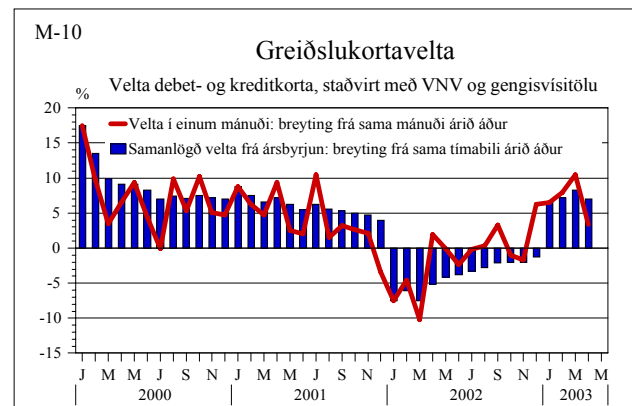
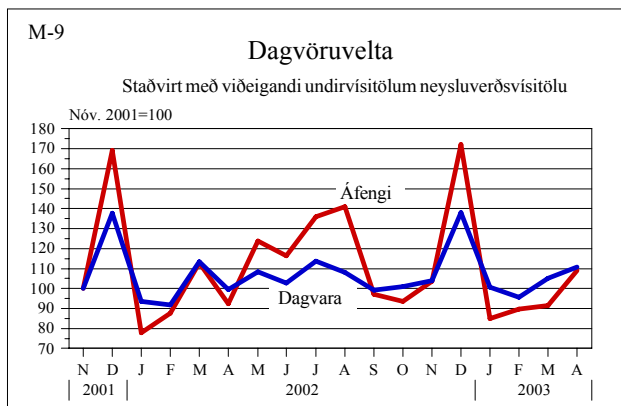
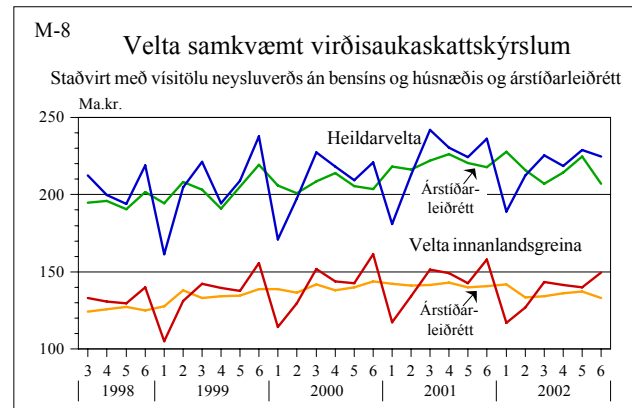
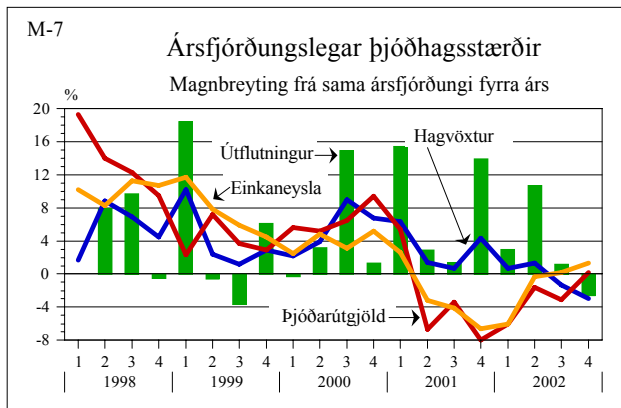

II Framleiðsla og eftirspurn

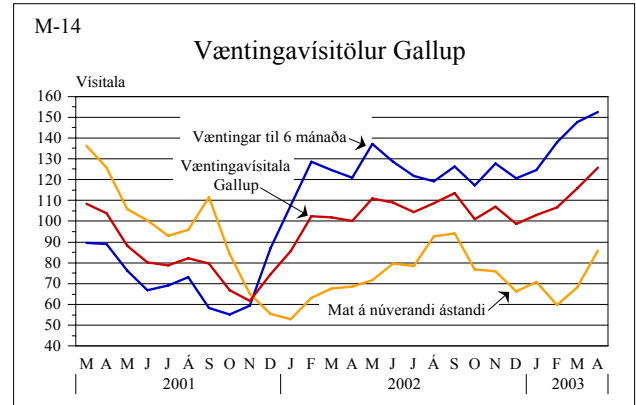
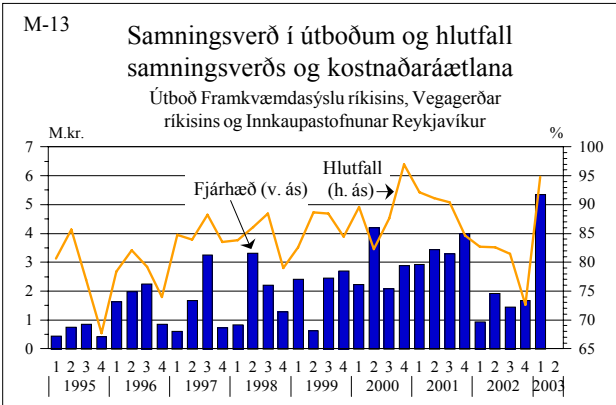
Þar sem páska bar upp á sitt hvorn mánuðinn í ár og í fyrra er villandi að bera saman raunbreytingu í dagvöruveltu milli aprílmánaða. En fyrstu fjóra mánuði ársins jókst dagvöruvelta um 4% að raungildi frá sama tíma í fyrra.

Greiðslukortavelta fyrstu fjóra mánuði ársins var 7% meiri að raungildi en fyrir ári og 3,4% meiri í apríl en fyrir ári. Því hefur heldur dregið úr veltuaukningu milli ára.

Fyrstu fjóra mánuði ársins var selt rúmlega fimmtungi meira sement en á sama tíma í fyrra og hefur salan ekki verið meiri um margra ára skeið, að árinu 2001 undanskildu. Nýskráðir bílar fyrstu fjóra mánuði ársins voru rúmlega helmingi fleiri en á sama tíma í fyrra.

II Framleiðsla og eftirspurn

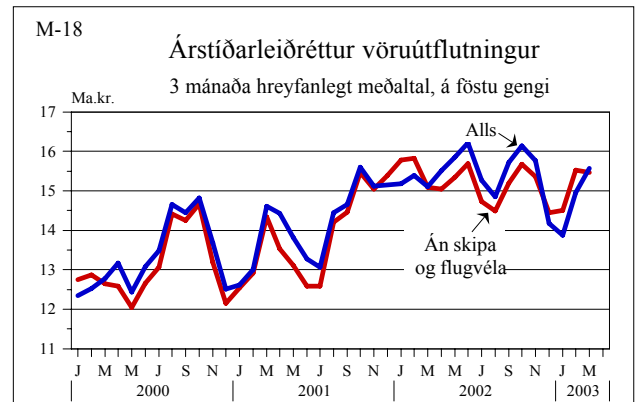
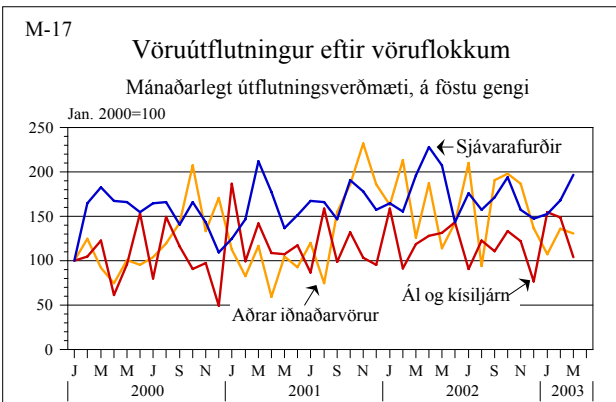
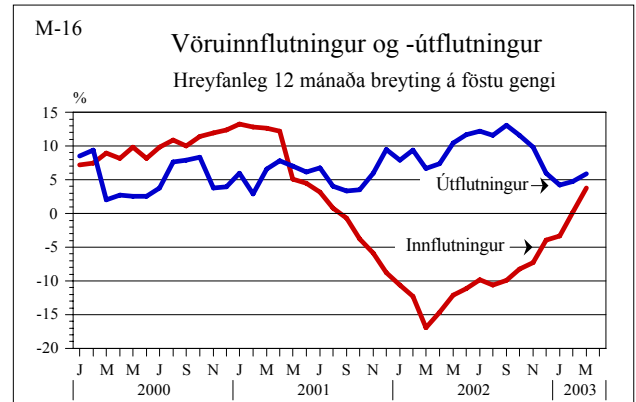
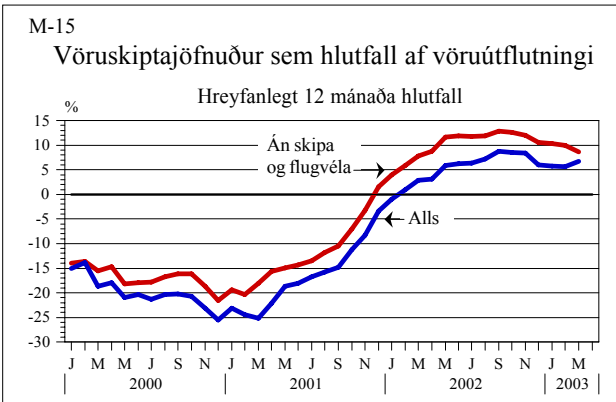
III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

Heildaraflinn nú í apríl var lítilllega meiri en í fyrra, töluvert meiri uppsjávarafli en aðeins minni botnfiskafli. Fyrstu fjóra mánuði ársins var aflinn alls 28% minni en á sama tíma í fyrra og munar þar mest um 315 þús. tonna samdrátt í loðnuafli. Botnfiskafllinn var svipaður og í fyrra. Í apríllok voru eftirstöðvar aflaheimilda yfirstandandi fiskveiðiárs 18% meiri en fyrir ári, sem kann að benda til aukins afla það sem eftir er af fiskveiðiárinu, miðað við sama tímabil í fyrra. Á föstu gengi var útflutningsverðmæti sjávarafurða á fyrsta fjórðungi ársins svipað og í fyrra, en 7% minna í krónum talið.

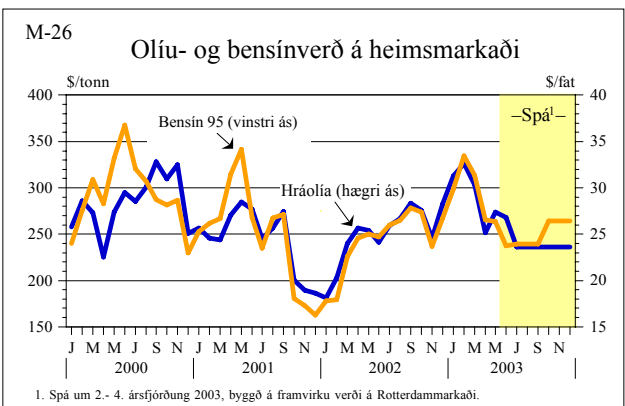
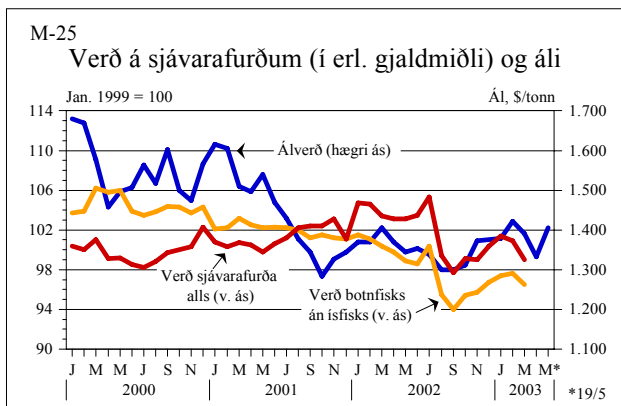
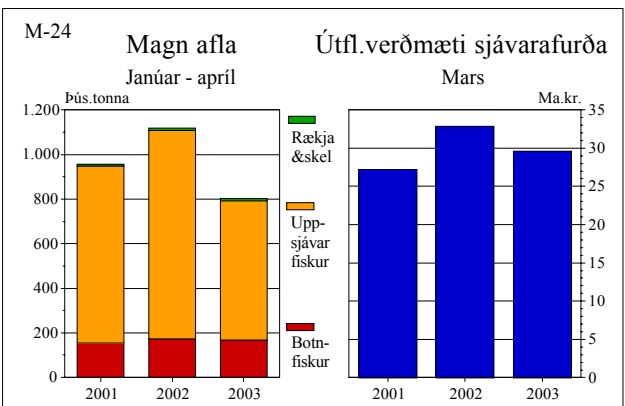
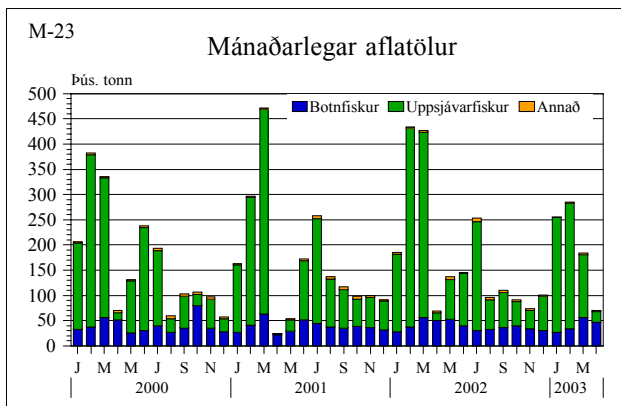
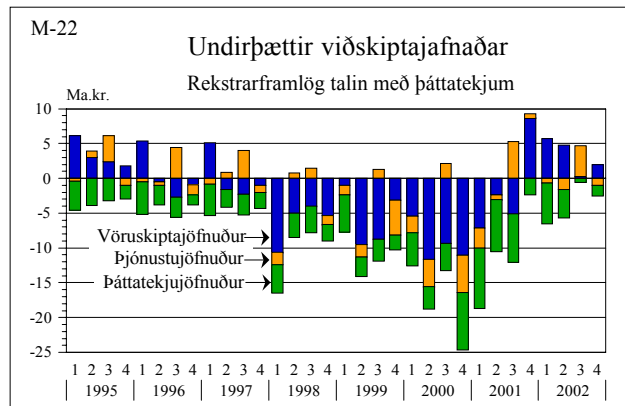
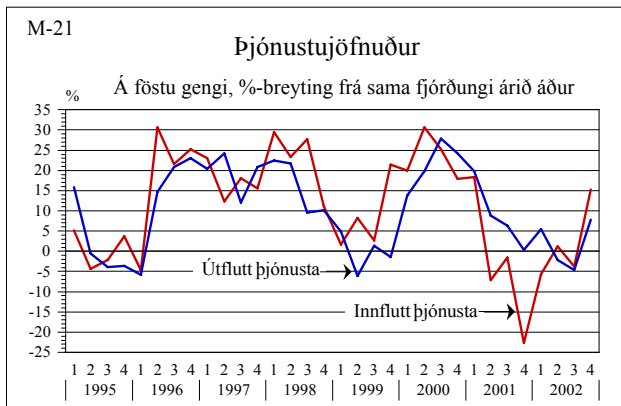
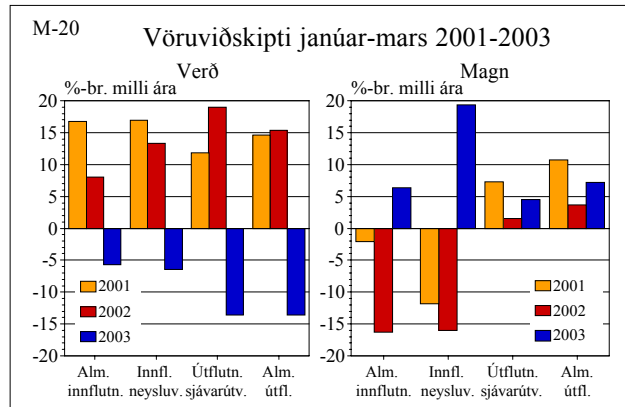
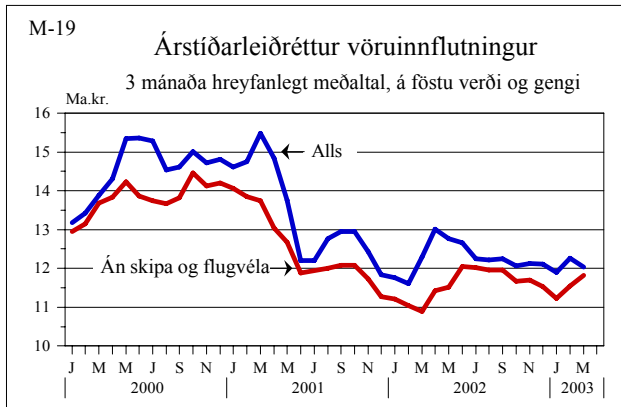
Verð sjávarafurða hefur heldur dalað sl. vikur og var fyrstu þrjá mánuði ársins 1½% undir meðalverði sl. árs. Einkum hefur verð frystra botnfiskafurða lækkað en verð á saltfiski, mjöli og lýsi hefur því sem næst staðið í stað. Verð á áli hefur hækkað nokkuð sl. vikur.

Olíu- og bensínverð hefur heldur hækkað á ný sl. vikur frá lágmarki í lok Íraksstríðs. Framvirkt verð á olíu bendir til verðlækkunar á 3. og 4. ársfjórðungi.

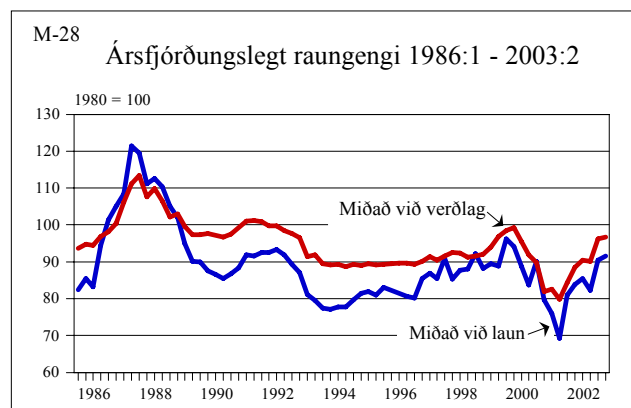
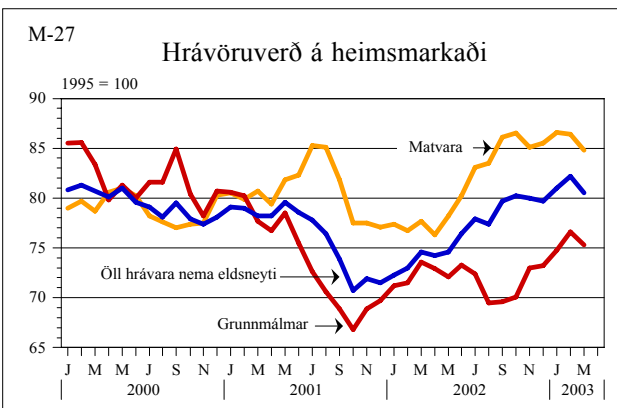
Fjallað er um vöruviðskipti á fyrsta fjórðungi ársins í yfirliti á bls. 1.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

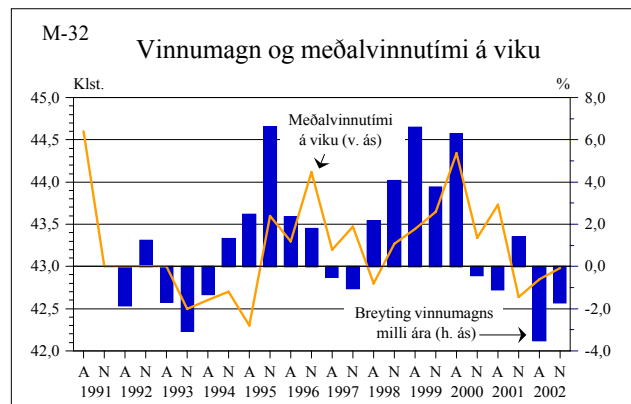
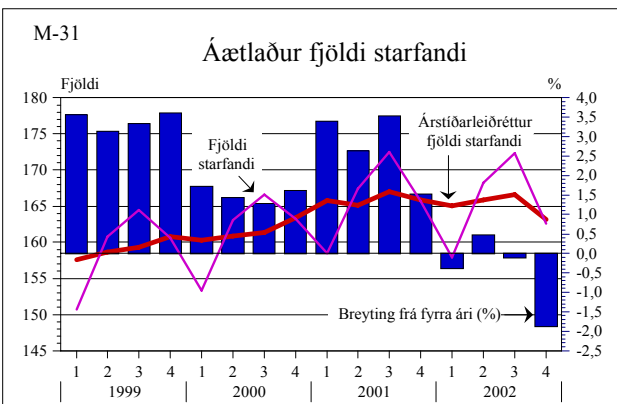
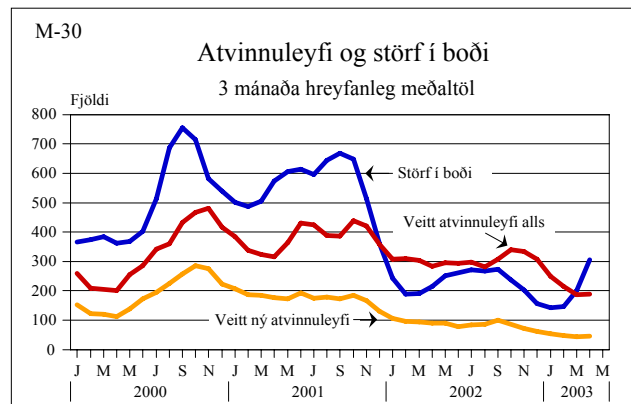
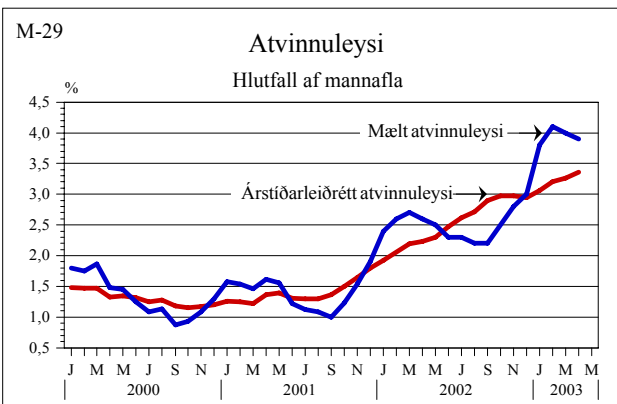
IV Vinnumarkaður og tekjur

Atvinnuleysi var 3,9% í apríl. Árstíðarleiðrétt var það 3,4% og jókst fjórða mánuðinn í röð. Samkvæmt vinnumarkaðsrannsókn Hagstofunnar var atvinnuleysi á fyrsta fjórðungi ársins 3,9%, eða svipað og meðaltal skráðs atvinnuleysis á tímabilinu.

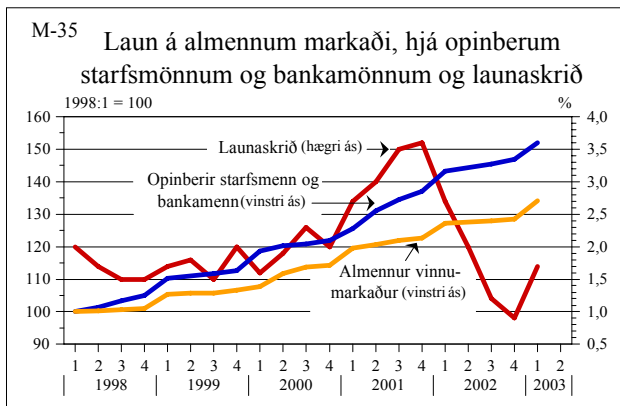
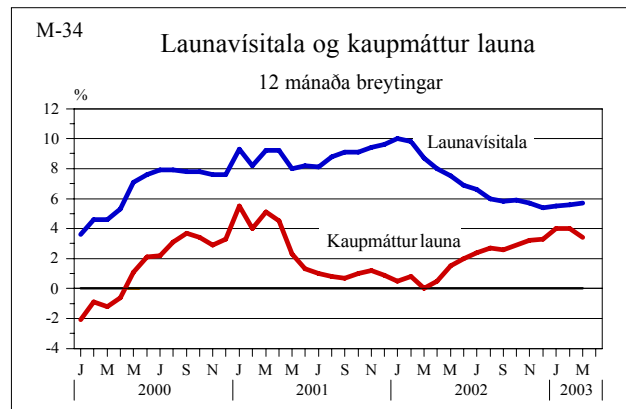
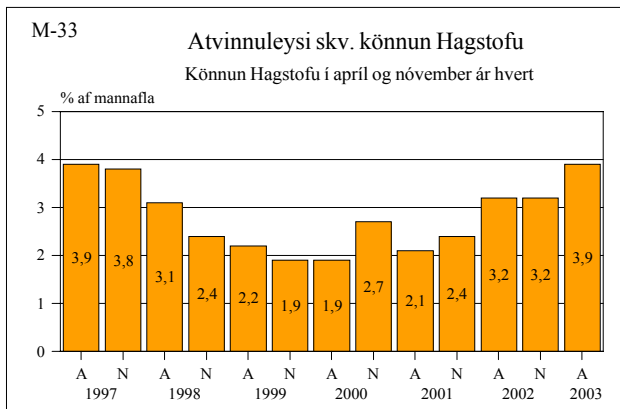
Laus störf hjá vinnumiðlunum í lok apríl voru 448 samanborið við 255 fyrir ári og fjölgaði um helming milli mánaða. Útgefin atvinnuleyfi voru hins vegar þriðjungi

færri en fyrir ári. Í apríl 2003 voru veitt 220 atvinnuleyfi, en 284 í apríl í fyrra. Ný tímabundin atvinnuleyfi voru rúmlega þriðjungi færri en í fyrra, en fjöldi framlengdra atvinnuleyfa í apríl var svipaður og fyrir ári.

Launavísitala Hagstofunnar hækkaði um 0,1% milli febrúar og mars og um 5,7% á tólf mánuðum. Undanfarna tólf mánuði hefur kaupmáttur launa aukist um 3,4%.

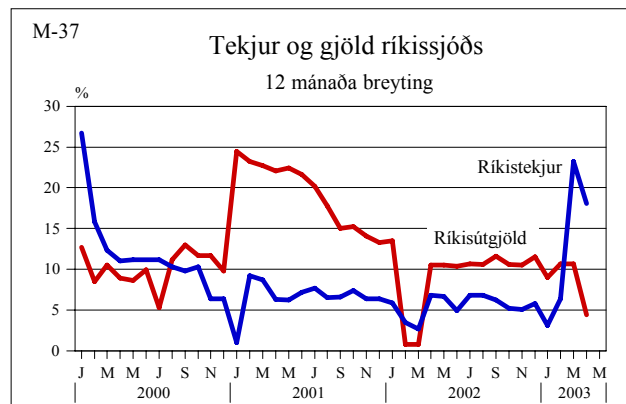
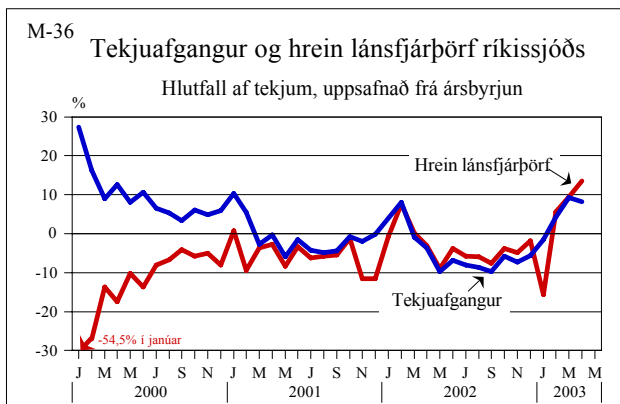
IV Vinnumarkaður og tekjur

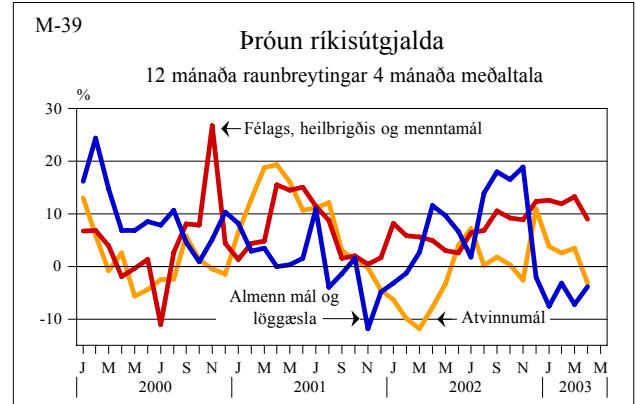
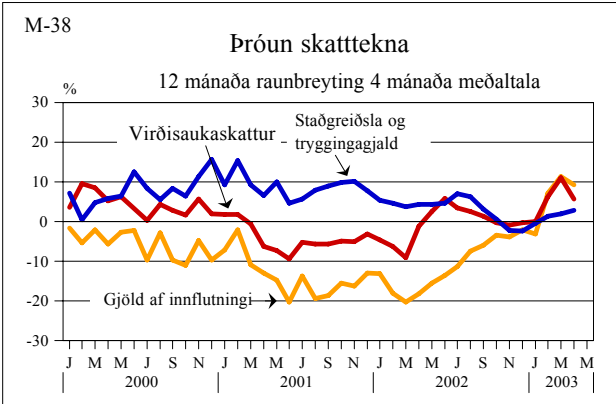
V Opinber fjármál

Afturkippur kom í innheimtu virðisaukaskatts í apríl. Tólf mánaða raunbreyting fjögurra mánaða meðaltals lækkaði úr 11% desember-mars í 5,7% janúar-apríl. Hægfara bati tekna af staðgreiðslu og tryggingagiöldum hélt áfram. Voru þær 3% meiri að raungildi tímabilið janúar-apríl en fyrir ári. Einnig dró úr vexti útgjalda á tímabilinu, sem að raungildi jukust um 2,5% frá fyrra ári, en á fjögurra mánaða tímabili til marsloka var vöxturinn 12%. U.þ.b. helmingur minni vaxtar skýrist af vaxtagreiðslum af spariskirteinum í apríl 2002, en án vaxta nam aukningin 6%.

Tekjuafgangur ríkissjóðs janúar-apríl var 7,5 ma.kr., en 3 ma.kr. halli var á sama tíma 2002. Að eignasölu undanskilinni var afkoman neikvæð um 3,2 ma.kr, aðeins 0,4 ma.kr. betri en í fyrra. Sakir nettóinnkomu lána og eignasölu var 12 ma.kr. lánsfjárfangangur til aprílloka, en í fyrra var lánsfjárförf 2 ma.kr. Til aprílloka greiddi ríkið 2½ ma.kr. inn á lífeyrisskuldbindingar, borgaði 5 ma.kr. af spariskirteinum, tók jafnmikið að láni í formi ríkisbréfa og 3 ma.kr. í ríkisvixlum. Greidd voru upp erlend lán fyrir 9 ma.kr. og næstum 4 ma.kr. lagðir inn á Seðlabankareikninga.

V Opinber fjármál

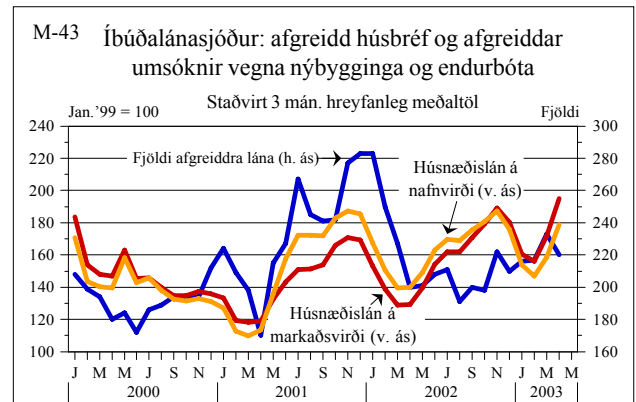
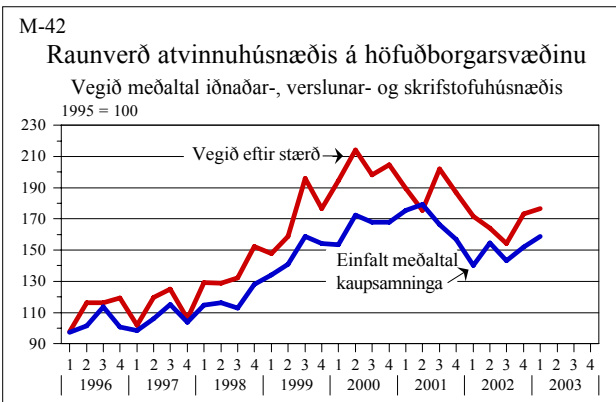
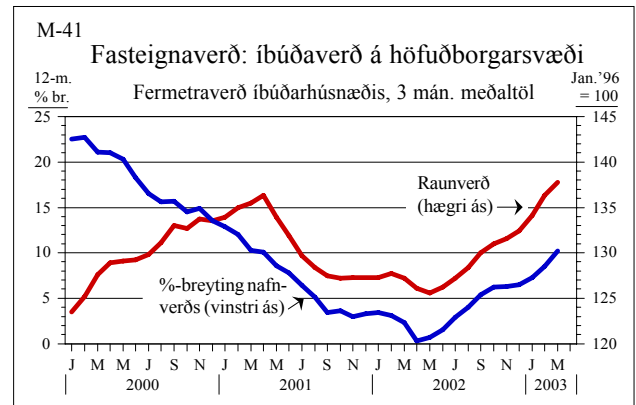
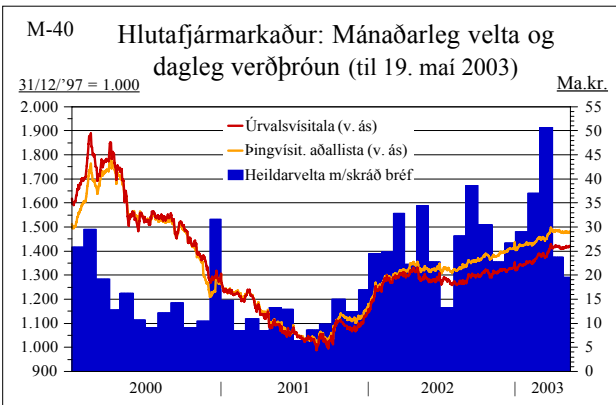

VI Eignamarkaðir

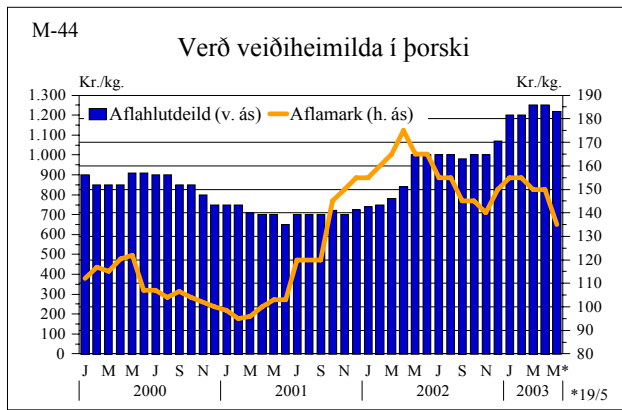
Verð bæði varanlegs kvóta og leigukvóta fer lækkandi. Ástæðan er sögð lægra útflutningsgengi og minni framlegð. Verð langtímakvóta hefur hækkað um 22% sl. tólf mánuði og leigukvóta um 10%.

Úrvalsvisitalan hefur hækkað um 7,5% frá ársbyrjun. Hlutir í lyfjafyrirtækjum hafa hækkað um rúmlega 20% og hlutir í fjármála-, bygginga- og verktakafyrirtækjum hafa einnig hækkað verulega. Veltan hefur það sem af er ári verið rúmlega 15% meiri en á sama tíma í fyrra.

Fermetraverð íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu hækkaði um 10,2% á tólf mánuðum til mars og um 8,4% að raunvirði. Hækkunin kom að mestu til á seinni hluta tímabilsins enda hækkaði fermetraverð um 7,3% á sex mánuðum og um 4,7% á þremur mánuðum til mars.

VI Eignamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

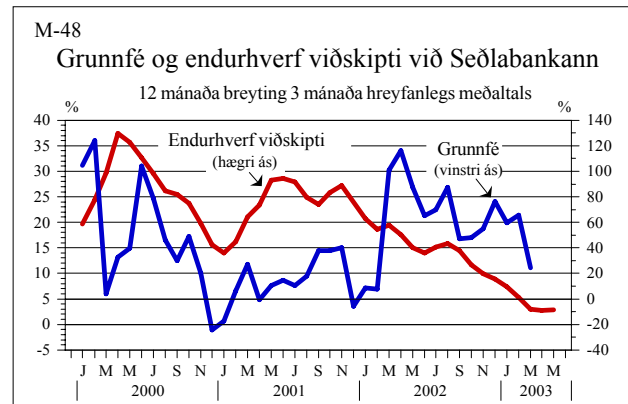
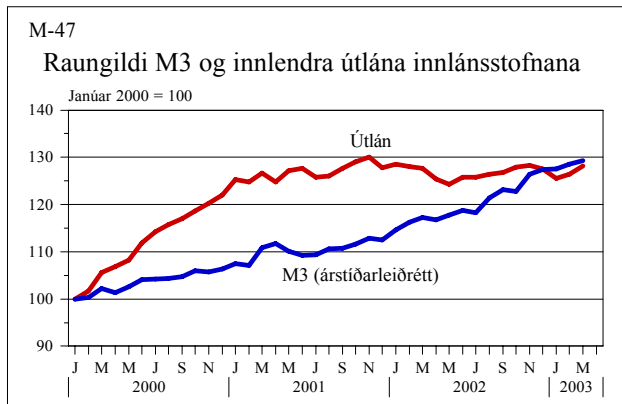
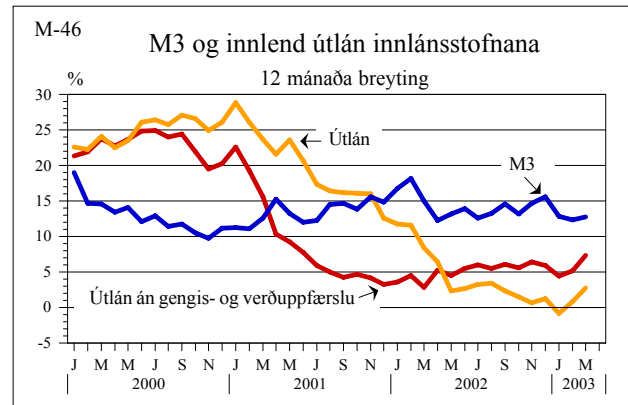
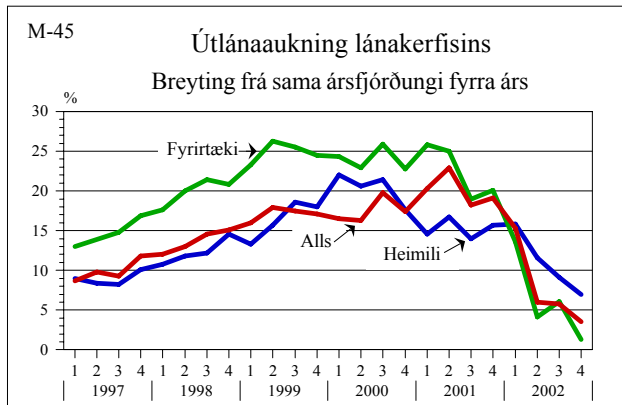
Endurhverf viðskipti innlánastofnana drógust saman í apríl, annan mánuðinn í röð, um rúm 9% frá sama tíma í fyrra.

Útlánavöxtur innlánsstofnana virðist vera að taka við sér á ný eftir að hafa náð botni í janúar sl. og var tólf mánaða aukning útlána 2,7% í mars, en 7,3% að frátöldum áhrifum gengis- og verðtryggingar. Hefur útlánavöxturinn ekki verið meiri frá júní 2001.

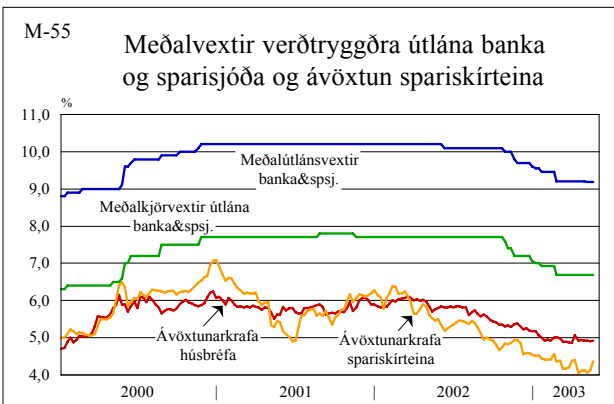
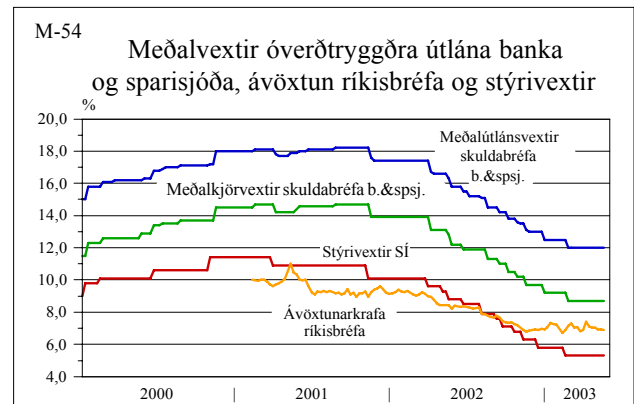
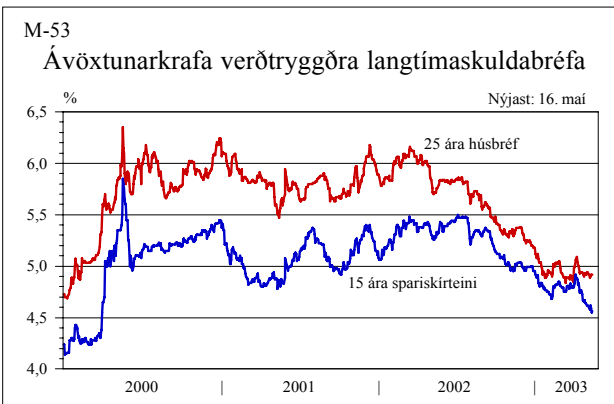
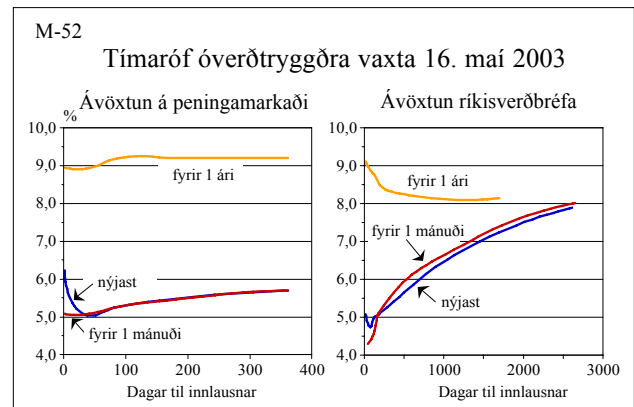
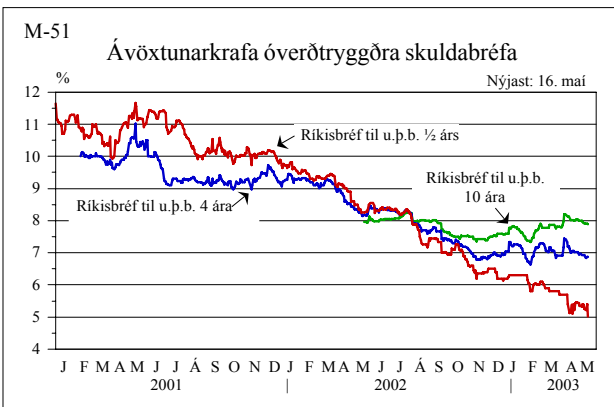
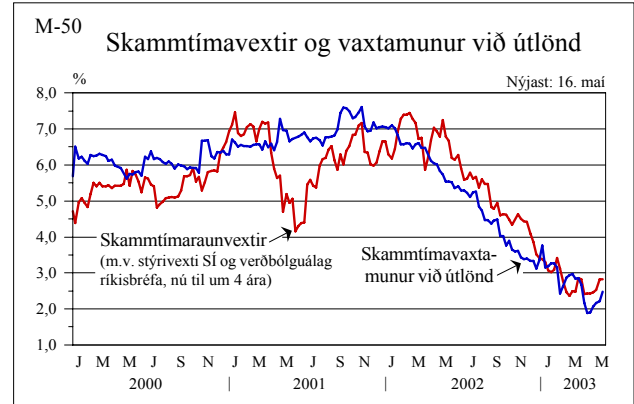
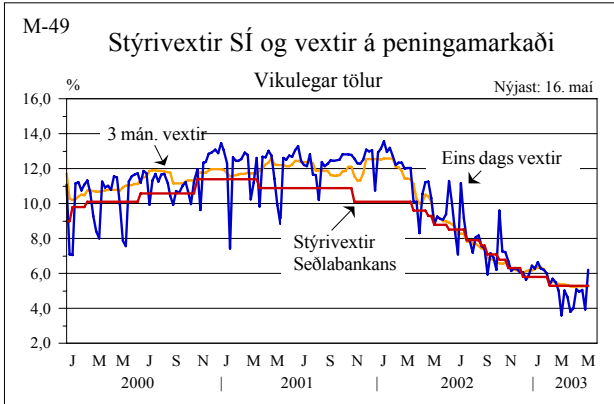
Stýrivöxtum Seðlabanka hefur ekki verið breytt síðan 10. febrúar sl. Raunstýrivextir Seðlabankans, metnir með verðbólguálagi óverðtryggðra ríkisbréfa til 4 ára, hafa heldur hækkað frá síðustu útgáfu Hagvísu vegna lækkunar verðbólguálagsins. Þeir voru 2,8% hinn 16. maí.

Skammtíma vaxtamunur gagnvart útlöndum var tæplega 2,5 prósentur hinn 16. maí. Skammtíma vaxtamunur hefur aukist um 0,7 prósentur frá síðustu útgáfu Hagvísu vegna hærri ávöxtunarkröfu íslenskra ríkisvixla og lægri erlendra vaxta.

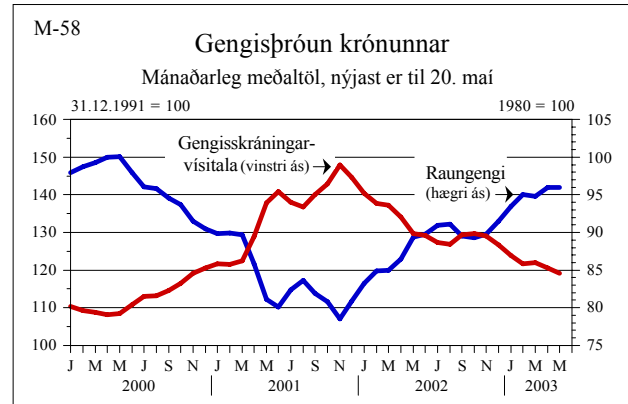
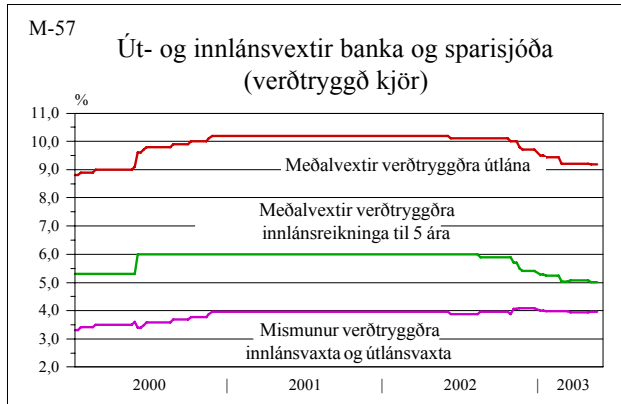
Ávöxtunarkrafa flestra skuldabréfa hefur staðið í stað eða lækkað lítillega undanfarinn mánuð að undanskildum verðtryggðum bréfum til 4 ára. Ávöxtunarkrafa þeirra hefur hækkað um 0,3 prósentur síðan vísitala neysluverðs var birt 13. maí sl., en vísitalan lækkaði meira en flestir sérfræðingar á markaði höfðu spáð.

VII Fjármálamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

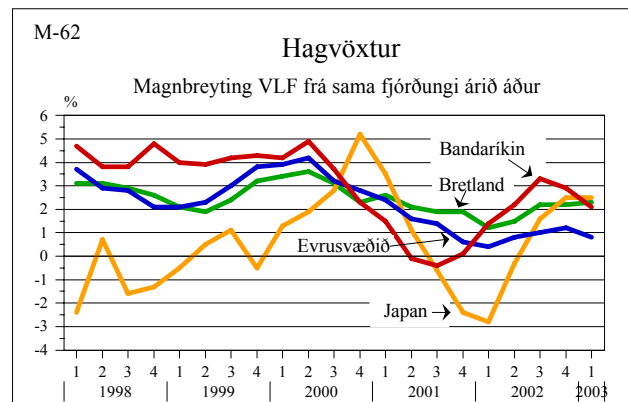
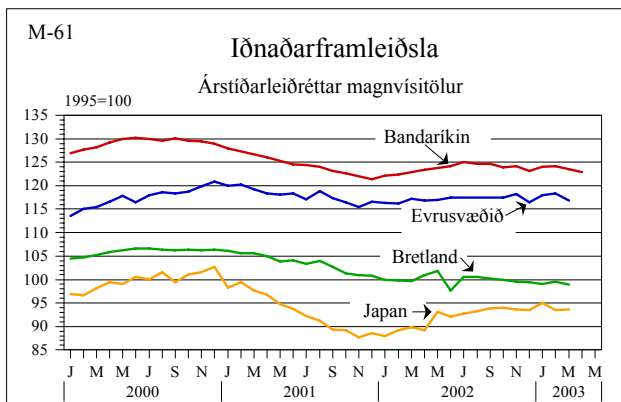
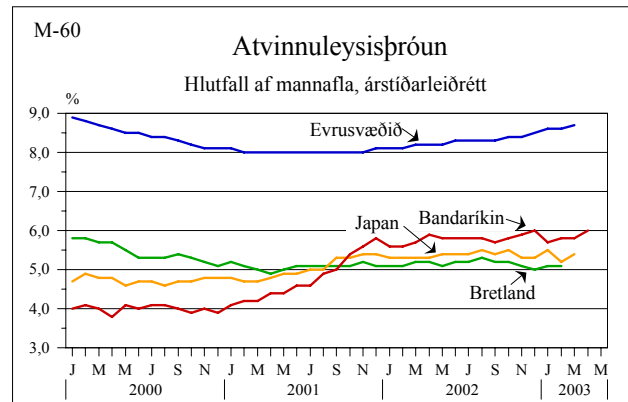
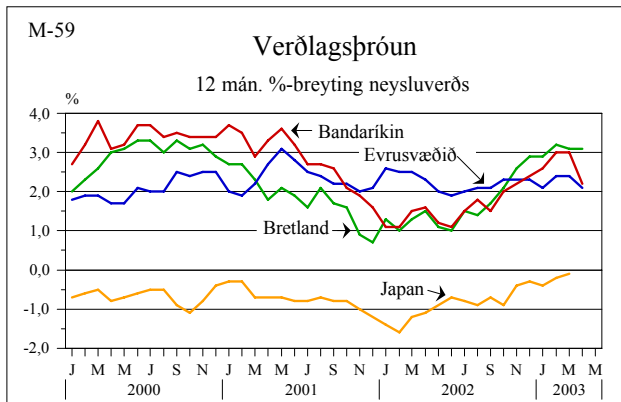
Fyrsta fjórðungur ársins stóð verg landsframleiðsla í stað í Japan og á evrusvæðinu og hagvöxtur í Bandaríkjunum og Bretlandi varð minni en búist var við.

Í helstu iðnríkjum hefur iðnaðarframleiðsla ekki ennþá náð sér á strik. Í Bandaríkjunum dróst iðnaðarframleiðsla saman um ½% í apríl eins og í mars. Umframafkastageta er talin hin mesta í 20 ár. Á evrusvæðinu var árstíðarleiddréttur samdráttur iðnaðarframleiðslu 1,2% í mars. Í Bretlandi og Japan minnkaði framleiðslan í mars um 0,7% og 0,2%. Í Japan hefur framleiðsla minnkað fjóra af undanförunum fimm mánuðum.

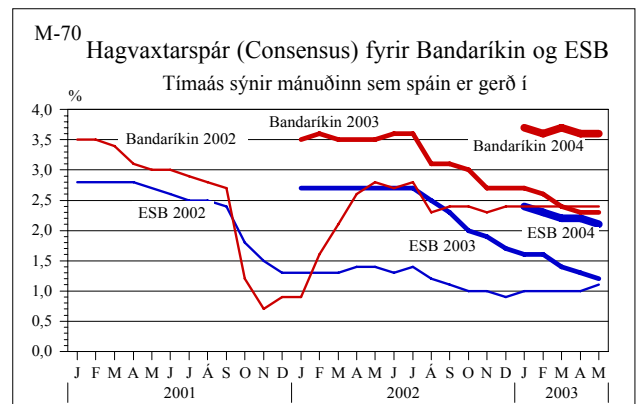
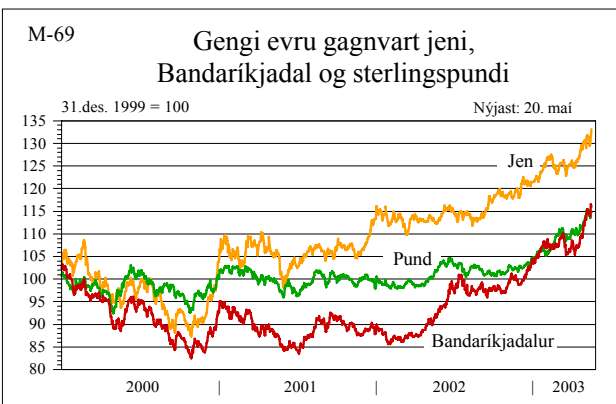
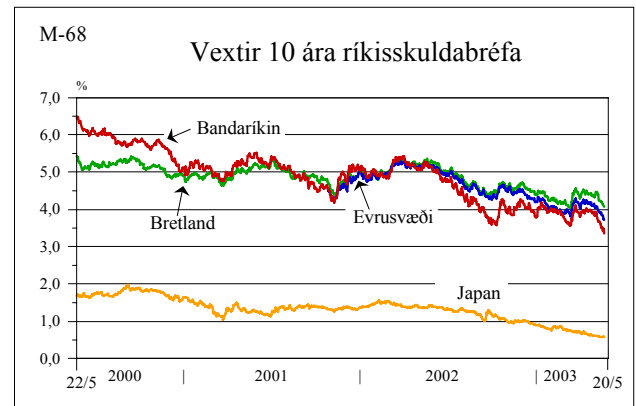
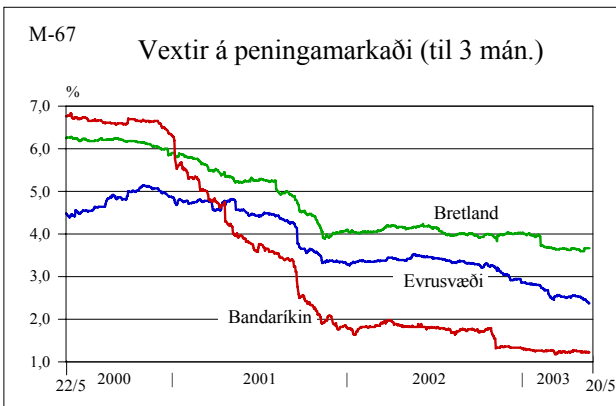
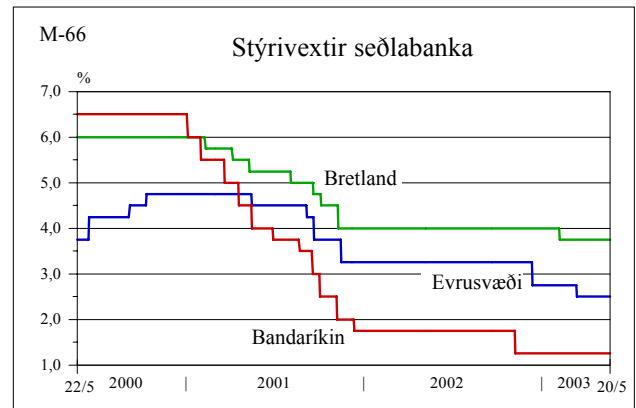
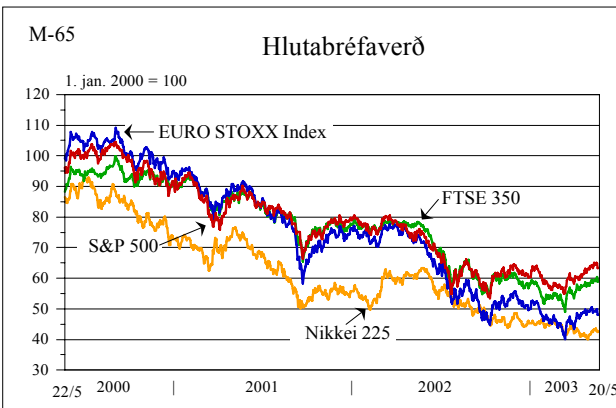
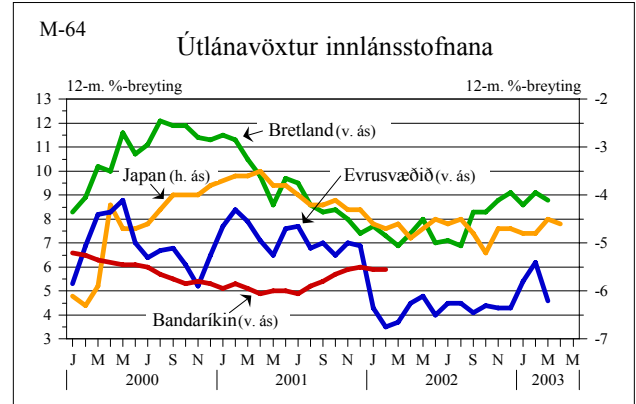
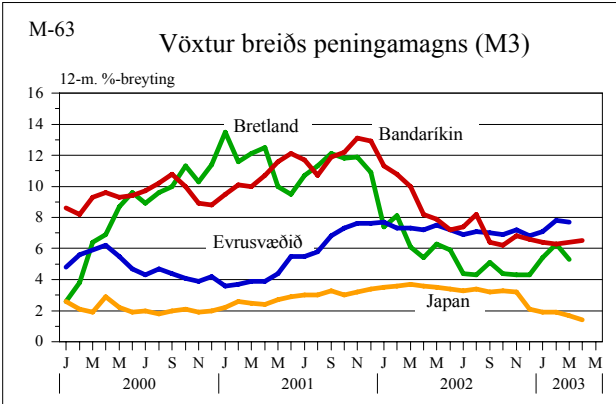
Atvinnuleysi eykst bæði austan hafs og vestan, að Bretlandi undanskildu. Í Bandaríkjunum komst atvinnuleysi í 6% í apríl, á evrusvæðinu í 8,7% í mars og í Japan í 5,4%, en hélt óbreytt 3% í Bretlandi í apríl.

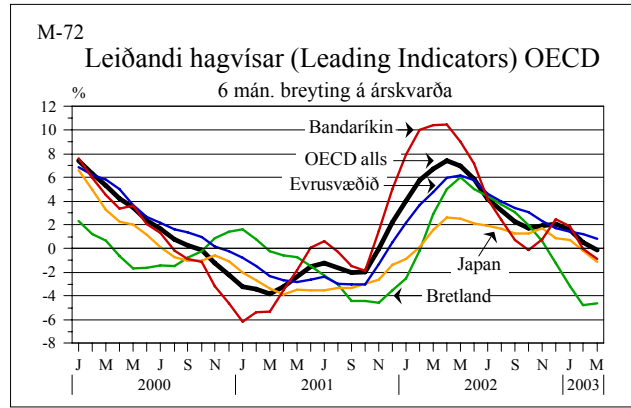
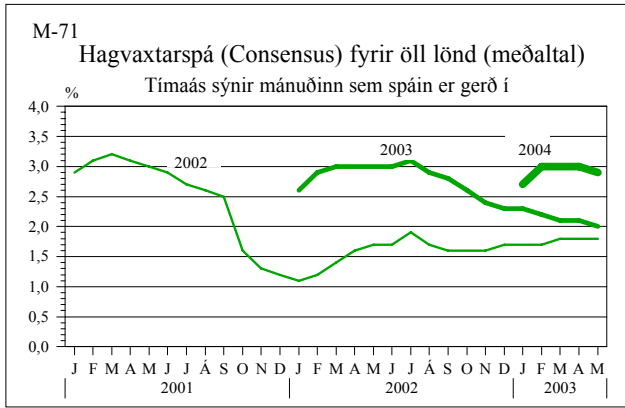
Lækkun orkuverðs hefur dregið úr verðbólgu í Evrópu og Bandaríkjunum. Í apríl var verðbólga í Bandaríkjunum 2,2% og kjarnaverðbólga (án orku og matvöru) var 1,5%. Verðbólga í Bretlandi var óbreytt 3% (án vaxta), þar sem skattahækkun vó upp lækkun orkuverðs.

Bandaríkjadalur hefur haldið áfram að veikjast í apríl og maí og er um þessar mundir nálægt fjögurra ára lágmarki gagnvart evru.

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

Skýringar við myndir í Hagvísun Seðlabanka Íslands

Mynd 1. Verðbólga

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða %-breyting neysluverðsvísitölu Hagstofunnar og kjarnavísitalna 1 og 2. Einnig er sýnt verðbólguþéttun Seðlabanka Íslands sem tekið var upp í mars 2001.

Mynd 2. Neysluverðsvísitala eftir eðli og uppruna

Heimild: Hagstofa Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar fjögurra undirliða neysluverðsvísitölna: vísitölu húsnæðis, innfluttra vara án áfengis og tóbaks, innlendra vara án búvöru og grænmetis og annarrar þjónustu. Til og með febrúar 1997 er grænmeti innifalið í liðnum innlendar vörur án búvöru og grænmetis. Frá og með mars 1997 breyttist sundurliðun Hagstofu og grænmeti var einnig undanskilið.

Mynd 3. Verð innfluttrar vöru í vísitölu neysluverðs og vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verð á innfluttum vörum án áfengis og tóbaksverðs í vísitölu neysluverðs. Vísitala með meðaltal tímabilsins sem myndin sýnir sem grunnildi. Vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala, meðaltal mánaðar, mars 1997 = 100.

Mynd 4. Verðbólga á Íslandi og í viðskiptalöndunum

Heimild: Hagstofa Íslands, Eurostat. Verðbólga á Íslandi og á EES-svæðinu miðað við 12 mánaða breytingu samræmdrar vísitölu neysluverðs (HICP). Verðbólga í viðskiptalöndunum er miðað við 12 mánaða breytingu vísitölu neysluverðs í Bandaríkjunum, Japan og Sviss en 12 mánaða breytingu í samræmdrar vísitölu neysluverðs í öðrum viðskiptalöndum.

Mynd 5. Verð matvöru, dagvöru og bensins

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar í verðvísitölum þriggja undirflokka neysluverðsvísitölu, matvöru, dagvöru og bensins.

Mynd 6. Verðbólguvæntingar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mælikvarðar á verðbólguvæntingar eru annars vegar verðbólguvæntingar almennings og fyrirtækja og hins vegar verðbólguálag ríkisskuldabréfa. Væntingar eru skv. könnunum sem Gallup gerir fyrir Seðlabankann. Á árunum 2000-2002 sá IBM (áður PriceWaterHouseCoopers) um kannanirnar á verðbólguvæntingum almennings. Spurt er hver verðbólgan muni verða næstu 12 mánuði. Verðbólguálag ríkisskuldabréfa er mismunur ávöxtunar ríkisbréfa til um 4 ára (RIKB 07 0209) og spariskirteinaflokks sem er svipaðar tímallengdar (RIKS 05 0410.) Tölur eru í mánaðarlok tímabilið janúar 2000 - september 2002 og daglegar frá 1. október 2002.

Mynd 7. Ársfjórðungslegar þjóðhagsstærðir

Heimild: Hagstofa Íslands. Magnbreyting einkaneyslu, útflutnings, þjóðarútgjalda og vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðungi á fyrra ári.

Mynd 8. Velta samkvæmt virðisaukaskattskýrslum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru tölur um heildarveltu og veltu innanlandsgreina. Tölur eru staðvirtar með vísitölu neysluverðs án bensins og húsnæðis og eru einnig sýndar árstíðarleiddréttar.

Mynd 9. Dagvöruvelta

Heimild: Samtök verslunar og þjónustu (SVP). Vísitölur veltu í smávölu fyrir dagvöru og áfengi. Staðvirt með verðvísitölu viðkomandi vöruflokks í neysluverðsvísitölnum. Nóvember 2001=100. Vísitölurnar eru reiknaðar af IMG skv. upplýsingum sem berast beint frá fyrirtækjum og er miðað við að a.m.k. 80% fyrirtækja í greininni skili upplýsingum.

Mynd 10. Greiðslukortavelta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Velta greiðslukorta (samanlögð velta debetkorta og kreditkorta) innanlands og erlendis. Staðvirt er með vísitölu neysluverðs (velta innanlands) og meðalgengisvísitölu (velta erlendis). Sýnd er breyting veltu frá fyrra ári í %, annars vegar í einum mánuði og hins vegar á tímabilinu frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar.

Mynd 11. Velta og afkoma skráðra atvinnufyrirtækja

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er raunveltuaukning og eftirfarandi hlutföll af veltu: hagnaður fyrir afskriftir og fjármagnsliði, hagnaður eftir skatta og fjármagnsliði. Úrtak er parað við fyrra ár og notaðar fyrirbyggjandi upplýsingar hverju sinni.

Mynd 12. Sementssala og nýskráningar bifreiða

Heimildir: Sementsverksmiðjan hf., Aalborg Portland Ísland hf. og Bilgreinasambandið. Sementssala tveggja aðila, Sementsverksmiðjunnar hf. og Portland Cement. Hinn síðarnefndi hóf sölu sements hér á landi á árinu 2000. Bæði nýjar og notaðar nýskráðar bifreiðir, allir flokkar (fólks-, hópferða-, vöru- og sendibifreiðir).

Mynd 13. Samningsverð í útboðum og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana

Heimildir: Framkvæmdasýsla ríkisins, Innkaupastofnun Reykjavíkur og Vegagerð ríkisins. Miðað er við ársfjórðungslegt, vegið meðaltal samninga. Sýnd er fjárhæð samninga og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana.

Mynd 14. Væntingavísitölur Gallup

Heimild: Gallup. Væntingavísitala Gallup ásamt vísitölum um mat á núverandi ástandi og væntingar til 6 mánaða.

Mynd 15. Vöruskiptajöfnuður sem hlutfall af vöruútflutningi

Heimild: Hagstofa Íslands. Hreyfanlegt 12 mánaða hlutfall.

Mynd 16. Vöruinnflutningur og vöruútflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands. Innflutningur eða útflutningur síðustu 12 mánaða sem hlutfall af 12 mánuðum þar á undan.

Mynd 17. Vöruútflutningur eftir vöruflokkum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýnt er útflutningsverðmæti 3 flokka útflutningsvara (sjávarafurðir, ál og kísiljárn og iðnaðarvörur), reiknað á föstu gengi. Vísitala, janúar 2000=100.

Mynd 18. Árstíðarleiddréttur vöruútflutningur

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verðmæti vöruútflutnings, reiknað á föstu gengi m.v. útflutningsvegna meðalgengisvísitölu. Sýnt er árstíðarleiddrétt 3 mánaða hreyfanlegt meðaltal, fyrir heildarvöruútflutning og vöruútflutning að undanskildum skipum og flugvélum.

Mynd 19. Árstíðarleiddréttur vöruinnflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Hreyfanlegt 3 mánaða meðaltal vöruinnflutnings er árstíðarleiddrétt. Sett á fast verð og gengi með vísitölu erlends verðlags og meðalgengisvísitölu m.v. innflutning. Vísitala erlends verðlags er fengin með því að veða saman með gengisvoginni vísitölur verðlags í helstu viðskiptalöndum.

Mynd 20. Verð- og magnþróun í vöruviðskiptum

Heimild: Hagstofa Íslands. Verð og magnþróun innflutnings og útflutnings. Almennur innflutningur jafngildir heildarvöruinnflutningi að frátöldum skipum flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður). Almennur útflutningur jafngildir heildarvöruútflutningi að frá-dregnum skipum, flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður).

Mynd 21. Þjónustujöfnuður

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er breyting verðmætis útfluttrar og innfluttrar þjónustu frá sama fjórðungi fyrra árs, reiknað á föstu gengi.

Mynd 22. Undirþættir viðskiptajafnaðar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Viðskiptajöfnuður í hverjum ársfjórðungi í ma.kr., skipt eftir helstu undirþáttum (vöruskiptajöfnuður, þjónustujöfnuður og þáttatekjujöfnuður.) Rekstrarframlög eru talin með þáttatekjum.

Mynd 23. Mánaðarlegar aflatölur

Heimild: Hagstofan. Mánaðarleg afllamagn (í tonnum) botnfisks, uppsjávarfisks og annarra tegunda.

Mynd 24. Afli og útflutningsverðmæti sjávarafurða

Heimild: Hagstofan. Afli íslenskra skipa á heimamiðum og fjarmiðum. Sýnt er afllamagn eftir helstu flokkum, uppsafnað frá ársbyrjun til loka næstliðins mánaðar. Verðmæti útfluttra sjávarafurða eru f.o.b.-tölur á nafnvirði, frá áramótum, en ná oftast mánuði styttra fram en afllamagnið.

Mynd 25. Verð á sjávarafurðum og áli

Heimild: Hagstofa Íslands og London Metal Exchange (LME). Verð sjávarafurða mælt í íslenskum krónum er reiknað á Hagstofu Íslands. Það er umreiknað yfir í erlendan gjaldmiðil með því að deila með vöruskiptavog m.v. útflutning. Verð áls frá LME. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl og auk þess nýjasta álverð. Ekki er árstíðarleiddrétt.

Mynd 26. Olíu- og bensínverð

Heimild: Bloomberg. Hráolía, bensín og IPE, framvirkt verð. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl, seinustu dagverð og framvirkt verð næstu fjögurra ársfjórðunga.

Mynd 27. Hrávöruverð á heimsmarkaði

Heimild: EcoWin/IMF. Mánaðarlegar tölur. Hrávöruverð án eldsneytis, verð á grunnmálmum og verðlag matvæla.

Mynd 28. Ársfjórðungslegt raungengi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Raungengi miðað við hlutfallslegt neysluverð annars vegar og hlutfallsleg laun hins vegar.

Mynd 29. Atvinnuleysi

Heimild: Vinnuálastofnun, Seðlabanki Íslands. Mánaðarlegar tölur. Skráð atvinnuleysi sem hlutfall af mannafla, mælt og árstíðarleiddrétt. Skráð atvinnuleysi er meðalfjöldi einstaklinga sem skráðir eru á atvinnumiðlunum á öllu landinu, sem hlutfall af áætluðum mannafla á vinnumarkaði í hverjum mánuði.

Mynd 30. Atvinnuleysi og störf í boði

Heimild: Vinnumálastofnun. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Heildarfjöldi útgefna atvinnuleyfa er sýndur og einnig fjöldi nýrra leyfa (og leyfa vegna nýs vinnustaðar). Framboð á lausum störfum hjá vinnumiðlunum í lok hvers mánaðar.

Mynd 31. Áætlaður fjöldi starfandi

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Fjöldi starfandi er áætlaður af Hagstofu út frá staðgreiðslugögnum og upplýsingum úr vinnumarkaðskönnun Hagstofu.

Mynd 32. Vinnumagn og meðalvinnutími á viku

Heimildir: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá. Við útreikning á meðalvinnutíma er aðeins reiknað með þeim svarendum sem höfðu unnið í 1 klst. eða fleiri í aðalstarfi eða aukastarfi í viðmiðunarviku. Vinnumagn er margfeldi meðalvinnutíma og fjölda við vinnu í viðmiðunarviku.

Mynd 33. Atvinnuleysi skv. könnun Hagstofu

Heimild: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá og athugað hverjir eru í vinnu og hverjir ekki. Miðað er við skilgreiningar ILO (Alþjóðavinnumálastofnunarinnar). Vegna breytinga á framkvæmd vinnumarkaðskannana frá og með janúar 2003 eru niðurstöður ekki fyllilega sambærilegar við fyrri niðurstöður.

Mynd 34. Launavísitala og kaupmáttur launa

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða breyting launavísitölunnar, tímabil miðast við útreikningstíma. Kaupmáttur sem launavísitala staðvirt með vísitölu neysliverðs.

Mynd 35. Laun á almennum markaði, hjá opinberum starfsmönnum og launaskrið

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Laun á almennum markaði og laun hjá opinberum starfsmönnum og bankamönnum eru undirliðir launavísitölunnar. Tímabil miðast við útreikningstíma vísitölunnar. Launaskrið er hækkun launa á almennum markaði samkvæmt launavísitölu umfram mat hagfræðisviðs á hækkun vegna kjarasamninga. Myndin sýnir launaskrið yfir sl. 4 ársfjórðunga.

Mynd 36. Tekjuafgangur og hrein lánsfjárbörf ríkissjóð

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Tekjuafgangur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar, sýndur sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárbörf frá ársbyrjun sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárbörf er halli ríkissjóðs að viðbættum löngum og stuttum útlánunum umfram heimtar afborganir og eignasölu. Jákvæð lánsfjárbörf merkir halla og neikvæð lánsfjárbörf merkir lánsfjárafgang.

Mynd 37. Tekjur og gjöld ríkissjóðs

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Sýnd er hlutfallsleg breyting tekna og gjalda ríkissjóðs á milli ára, miðað við uppsafnaðar tölur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar. Óreglulegum liðum er sleppt til að gera tölur samanburðarhæfar milli ára.

Mynd 38. Þróun skatttekna

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrír flokkar skatttekna; staðgreiðsla og tryggingagjald, virðisaukaskattur og gjöld tengd innflutningi og áfengi.

Mynd 39. Þróun ríkisútgjalda

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrír flokkar útgjalda ríkis; almenn mál og löggæsla; félags-, heilbrigðis- og menntamál; atvinnumál.

Mynd 40. Hlutaþjárfarmarkaður: Mánaðarleg velta og dagleg verðþróun

Heimild: Kauphöll Íslands. Sýnd er mánaðarleg heildarvelta skráðra hlutabréfa (á þingi og utan þings) og dagleg gildi úrvalsvísitölu og þingvísitölu aðallista. Nýjasta talan um veltu er velta yfirstandandi mánaðar fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 41. Fasteignaverð: íbúðaverð á höfuðborgarsvæði

Heimild: Fasteignamat ríkisins og Hagstofa Íslands. Núvirt fermetraverð í fjölbýli og sérþýli á höfuðborgarsvæðinu. Sýnd er vísitala raunverðs og 12 mánaða breyting nafnverðs. Mánaðargildin eru hreyfanleg þriggja mánaða meðaltöl. Nýjustu tölur eru bráðabirgðatölur byggðar á verðþróun reiknaðrar húsaleigu í vísitölu neysliverðs.

Mynd 42. Raunverð atvinnuhúsnæðis á höfuðborgarsvæði

Heimildir: Fasteignamat ríkisins, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungstölur. Vegið meðaltal iðnaðar, verslunar og skrifstofuhúsnæðis, 1995=100. Sýnt er bæði einfalt meðaltal samninga og vegið eftir stærð húsnæðis.

Mynd 43. Íbúðalánasjóður: afgreidd húsbref og afgreiddar umsóknir vegna nýbygginga og endurbóta

Heimild: Íbúðalánasjóður og Fasteignamat ríkisins. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Tölur Íbúðalánasjóðs um afgreidd húsbref á nafnverði og markaðsvirði í hverjum mánuði eru staðvirtar með vísitölu fermetraverðs íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu. Fjöldi afgreiddra húsbrefalána til nýbygginga einstaklinga og byggingaraðila og til endurbóta.

Mynd 44. Verð veiðiheimilda í þorski

Heimild: LÍÚ og Kvótapiing. Sýnt er meðalverð hvers mánaðar á aflahlutdeild (varanlegur kvóti) og aflamarki (leigukvóti eða skammtakvóti) í þorski.

Mynd 45. Útlánaaukning lánakerfisins

Heimild: Seðlabanki Íslands. Breyting frá sama ársfjórðungi síðasta árs. Útlán til heimila, fyrirtækja og útlán alls.

Mynd 46. M3 og innlend útlán innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. 12 mánaða %-breytingar á mánaðarlokatölum. Breyting útlána er með FBA hf. frá og með mars 1999 og með Kaupþingi banka hf. frá janúar 2002. Útlánaþróun er einnig sýnd leiðrétt fyrir áætluðum áhrifum verðlags- og gengisbreytinga á stofn verðtryggðra og gengistryggðra lána.

Mynd 47. Raungildi M3 og innlendra útlána innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. Staða í lok hvers mánaðar er færð til fasts verðs með neysluverðsvisitölu. M3 er árstíðarleiðrétt. Í mars 1998 bætast útlán FBA hf. við visitölu útlána og Kaupþing banka hf. í janúar 2002. Janúar 2000=100.

Mynd 48. Grunnfé og endurhverf viðskipti við Seðlabankann

Heimild: Seðlabanki Íslands. Grunnfé Seðlabankans og staða endurhverfra viðskipta lánastofnana við Seðlabankann. Sýnd er 12 mánaða breyting 3 mánaða meðaltala.

Mynd 49. Stýrivextir Seðlabanka Íslands og vextir á peningamarkaði

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar tölur um ávöxtun í endurhverfum verðbréfasamningum Seðlabankans við lánastofnanir og ávöxtun á peningamarkaði á skuldbindingum til 1 dags og 3 mánaða.

Mynd 50. Skammtímavextir og vaxtamunur við útlönd

Heimild: Seðlabanki Íslands. Munur 3 mánaða ríkisvixlavaxta á Íslandi og í viðskiptalöndunum. Skammtímarauvextir eru reiknaðir sem vextir í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans leiðréttir fyrir verðbólguálagi ríkisbréfa. Verðbólguálagið er munur á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina. Frá og með júlí 2002 er miðað við flokkana RIKB 07 0209 og RIKS 05 0410. Fram að því var miðað við flokkana RIKB 03 1010 og RIKS 03 0210. Vikulegar tölur.

Mynd 51. Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun ríkisbréfa miðað við hagstæðasta kauptilboð í flokkana RIKB 03 1010, RIKB 07 0209 og RIKB 13 0517.

Mynd 52. Tímaróf óverðtryggðra vaxta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Myndin vinstra megin sýnir REIBOR-vexti á lánum til mislangs tíma. Myndin hægra megin sýnir vexti í kauptilboðum á ríkisvixlum og ríkisbréfum.

Mynd 53. Ávöxtunarkrafa verðtryggðra langtímaskuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun miðað við hagstæðasta kauptilboð viðskiptavaka í 15 ára spariskírteini og húsbréf. Sýndir eru flokkarnir RS15 1001 og IBH26 0315.

Mynd 54. Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða, ávöxtun ríkisbréfa og stýrivextir

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á óverðtryggðum skuldabréfalánnum banka og sparisjóða, ávöxtunarkrafa ríkisbréfa til um 4 ára (flokkur RIKB 07 0209) og vextir í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans.

Mynd 55. Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða og ávöxtun spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á verðtryggðum skuldabréfalánnum banka og sparisjóða og ávöxtunarkrafa húsbréfa (flokkur IBH 26 0315) og spariskírteina (flokkur RIKS 05 0410).

Mynd 56. Mismunur meðalkjörvaxta og stýrivaxta, mismunur útlánsvaxta banka og ávöxtunarkröfu spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mismunur óverðtryggðra meðalútlánsvaxta banka og sparisjóða og ávöxtunarkröfu spariskírteina til um 2 ára (flokkur flokkur RIKS 05 0410) (þessar raðir eru sýndar í mynd 54). Mismunur óverðtryggðra meðalkjörvaxta banka og sparisjóða og vaxta í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans.

Mynd 57. Út- og innlánsvextir banka og sparisjóða (verðtryggð kjör)

Heimild: Seðlabanki Íslands. Vegið meðaltal meðalvaxta óverðtryggðra skuldabréfalána og vegið meðaltal innlánsvaxta á verðtryggðum reikningum bundnum í 60 mánuði hjá bönkum og sparisjóðum.

Mynd 58. Gengisþróun krónunnar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Raungengi, mánaðarlegar tölur miðað við hlutfallslegt neysluverð. Gengisskráningarvísitala íslensku krónunnar, mánaðarleg meðaltöl. Nýjasta gildi gengisskráningarvísitalu er meðaltal þeirra daga sem liðnir eru í mánuðinum fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 59. Verðlagsþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar 12 mánaða breyting neysluverðs í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 60. Atvinnuleysisþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt atvinnuleysi (fjöldi atvinnulausra sem hlutfall af mannafla) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 61. Iðnaðarframleiðsla erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt iðnaðarframleiðsla sem vísitala (1995=100) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 62. Hagvöxtur erlendis

Heimild: EcoWin. Ársfjórðungslegar tölur. Magnbreyting vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðung á fyrra ári í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 63. Vöxtur breiðs peningamagns erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Peningamagn skilgreint sem M3 eða því sem næst.

Mynd 64. Útlánavöxtur innlánsstofnana erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Útlán án markaðsverðbréfa. Tölur fyrir Bretland eru aðeins útlán til einkageira.

Mynd 65. Hlutabréfaverð erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Sýndar eru breiðar hlutabréfavitölur; S&P 500 í Bandaríkjunum, EURO STOXX Index á evrusvæðinu, FTSE 350 í Bretlandi og Nikkei 225 í Japan. Vísitölurnar eru allar settar á 100 í ársbyrjun 2000.

Mynd 66. Stýrivextir seðlabanka erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur um stýrivextir Seðlabanka í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 67. Vextir á peningamarkaði erlendis

Heimildir: EcoWin. Daglegar tölur um vexti á peningamarkaði til 3 mánaða í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 68. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Japan og Bretlandi.

Mynd 69. Gengi evru gagnvart jeni, Bandaríkjadal og bresku pundi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar vísitölur. Krossgengi m.v. íslenska krónu. Vísitölurnar eru settar á 100 31. desember 1999.

Mynd 70. Hagvaxtarspár fyrir Bandaríkin og ESB

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu í Bandaríkjunum og í Evrópusambandinu. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 71. Hagvaxtarspár fyrir öll lönd (meðaltal)

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu að meðaltali í þeim löndum sem Consensus Forecasts birtir spár fyrir. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 72. Leiðandi hagvísar (Leading Indicators) OECD

Heimild: EcoWin, OECD. 6 mánaða breyting á ársvarða. OECD, Bandaríkin, evrusvæðið, Bretland og Japan. Leiðandi hagvísar OECD eru samsettir og byggjast á breiðu safni annarra hagvísa.